

Westindische triumphbazuin op de verovering van de zilveren vloot

Samuel Ampzing

bron

Samuel Ampzing, *Westindische triumphbazuin op de verovering van de zilveren vloot*. Adriaen Rooman, Haarlem 1629

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/ampz001west01_01/colofon.php

© 2012 dbnl

Deut. 20.14.

Gy sult alle den roof onder u uytdelen: ende sult van den buyt uwer vijanden eten, dien de Here uw God u gegeven heeft.

Ios. 22.8.

Gy komt weder te huys met grooten goede tot uwe hutten, met seer veel vee, silver, goud, metael, yser, ende klederen: so deeld nu den roof uwer vijanden onder uwe broederen uyt.

2. Chron. 14.13.14.15.

Ende Assa met t' samen den volke dat by hem was, jaegde hen na tot Gerar toe: ende de Mooren vielen, dat hunner niet een levendig en bleef, maer sy werden voor den Here ende sijn heyrleger geslagen: ende sy bragten gansch veel roofs daer van. Ende hy sloeg alle steden rondom Gerar: want de vrese des Heren quam over hen: ende sy beroofden alle steden, want daer was veel roofs in. Ook sloegen sy de hutten des vees, ende bragten schaepen de volheyd, ende kemelen, ende quamen weder te Ierusalem.

2. Chron. 20.24.25.26.27.28.29.

Doe nu Juda tot Mizpa aende woestijne quam, wenden sy den hoop tegens hen: ende siet doe lagen de doode lichaemen op der aerden, dat daer niet een ontkomen en was. Ende Josaphat quam met sijnen volke hunnen roof uyt te delen: ende vonden onder hen so veel goeds, ende klederen, ende kostelijk gereedschap, dat sy hun namen, datmen het ook niet dragen en konde: ende deylden den roof drie dagen lang uyt, want dies was veele. Aenden vierden dag nu, quamen sy inden Dale des Lofs te samen, want aldaer loofden sy den Here: daer van heet die stede het Dal des Lofs tot op desen dag. Also keerde een ygelijk van Juda ende Ierusalem wederom, ende Iosaphat voer aende spitze, dat sy na Ierusalem met vreugde togen: want de Here hadde hun eene vreugde aen hunne vijanden gegeven. Ende togen te Ierusalem in met psalteren, harpen, ende trompetten, ten huysse des Heren. Ende de vrese Gods quam over alle Koninkrijken inden lande, doe sy hoorden dat de Here tegens de vijanden van Israel gekrijgd hadde. Also was het Koninkrijk van Isaphat stille, ende God gaf hem ruste rondom.

Voor-rede, ende toe-eygen-brief

**Aende erentfeste, wijse, seer voorsienige, ende bescheydene Heren
Bewindhebbers van alle de Kameren der Geotroijeerde West-Indische
Compagnie, inde Vereenigde Nederlanden: *mitsgaders* de E. manhafte,
strijdbaere, onverzaegde, ende kloekmoedige Heren See-helden**

Pieter Pietersz. Heyn, van Delfs-haven, Generael,

*Heynrick Kornelisz. Lonk, van Amsterdam, Admirael over een magtige vloot schepen
der gemelde Compagnie.*

Miine Heeren,

God Almagtig, die sich doorgaens in sijn Heilig Woord den *Here der Heyrscharen*¹
noemd, *die de krijgen in al de wereld stuerd, de bogen breekt, de spietzen ontwee
slaet, ende de wagenen met den vuere verbrand, als de 46. Psalm getuygd, die de
koningen af ende aenset. Dan. 2.21. en magt heeft over der menschen Koninkrijken,
Dan. 4.22. naer de lere des Heiligen Daniels, heeft na den val des menschen
opentlijke oorloge tuschen den Duyvel, ende sijn saed, ende*

¹*Esa. 52.15. en 54.5. etc.
Oorloge tuschen Christus,
ende den Satan, ende hunner
beyder saed.*

tuschen den Here Jesus Christus, ende sijne ledemaeten uytgeroepen, seggende: *Ik wil tuschen u ende het wijf, ende tusschen uw saed ende haer saed vijandschap setten. Gen. 3.15.* Dit is voords van den aenbeginne der wereld gebleken, ende waerachtig bevonden. Dit word met den geduerigen heyligen krijg tuschen gemelde partijen so in den *Ouden* als *Nieuwen* Testamente gansch overvloedig bewesen. Ik segge heyligen krijg, niet in sich; also hy niet veel heyligheys en geeft, ende niet veel goeds in sich en heeft, ja daer en tegen wel groote verstoringe ende onheyl aenbrengt, ende veroorsaekt: maer ten aensien datze van den Duyvel tegens Gods heyligen om hunne heylige sake ende de Christelijke religie word by de hand genomen, ende gevoerd, ende van God tegens den Duyvel ende sijnen aenhang voorgestaen, ende verdedigd.

² So sijn wy ook om het getuygenisze van Jezus met den Duyvel nu schier eene eeuwe van jaeren in eenen swaeren ende bloedigen oorlog, ende worden van sijne instrumenten, den Roomschen Antichrist, ende Spaenschen Senacherib sonder ophouden bestoekt, ende hard aengevochten, ende bestreden, ende van God almagtig door de wettelijke wapenen deser vrije Vereenigde Nederlanden, onder de souveraine ende hooge sorge *ende* beleyd vande Hoog-Mogende Heren Staeten, als Vaders van het Vaderland, beneffens het gouvernement ende de regeringe van de strijdbaere Gods-Helden, ende Naszousche Josuen, Gedeons, ende Macchabeen, de Doorluchtige *ende* Hoog-Geborene Vorsten, de Prinzen van Oranjen, so hoog-loffelijker ende eeuwig-gesegender gedachtenisze, als noch van sijne tegenwoordige *Princelijke* Excellentie, onder de schaduwe van sijne vleugelen, tegens dien grooten verschrickelijken Monarch, ende dat vaste ende woeste Rijk van 't Roomsche Babylon, als by myrakel, te land ende te water, beschermd, ende staende gehouden tot groote verwonderinge van de geheele wereld. Ende gemerkt het inden wettelijk oorlog niet genoeg en is sijne eyge landen te verdedigen, ende voor te staen; maer ook nodig, de palen

²*Oorloge der Vereenigde Nederlanden met den Koning van Spanjen.*

der vijanden selfs aen te grijpen, ende te bekrijgen, om hem te meer te quellen, ende te eer moede te maken, te verduren, ende uyt te harden; gemerkt ook dese onse Landen by den koophandel ter see meest bestaen; ende wy den vijand ook nergens meer in sijn vaer-water wesen, nochte sekerder ende merklijker afbreuke doen en konnen, dan door den inval in sijne Indien, ende het gebruyk der koophandelinge met ³ die natien, ende volkeren: so is al voor eenen goeden ende geruymen tijd van jaeren vande Vaders van ons Vaderland daer op met een wakend oge acht genomen, ende gelet; ende de Oost-Indische Comapgnie tot dien eynde geotroijeerd, opgericht, ende aengesteld, niet sonder de aldergrootste segening des Almagtigen, ende een ongelooflijk voordeel voor dese Landen, ende geen minder interest ende schade van onsen dood-gesworen vijand, in spijt van alle sijne magt, ende pragt, van al sijn geweld, ende hoogmoed. God verlene hun meer ende meer sijne heylige segeninge om sijns naems wille! Het en waer nu niet minder, maer ongelijk meerder profijtelijk ende voordelijk voor dese Landen, konden wy eenen vinger inde West-Indien krijgen, ende daer so met der tijd met het geheele lijf inboren. So is het eyndelijk daer ook op aengesien, ende het schip over dien boeg gewend, door de selve trouwe sorge der Hooge Voedster-Magten deser Landen: wanneer onlangs inden jaere 1621. uwer *Edele* West-Indische Compagnie voorgenomen, goed gevonden, ende in 't werk geleyd is, onder uwer *Edele* beleyd, bewind, ende regeringe, met sulken heyl als wy alle weten, ende de Spanjaerd best verneemt, ende gevoeld. Ende gewiszelijk daer en is niet aen te twyfelen, of God almagtig sal aen dat groote werk sijne almogende hand houden, in vaderlijke segeninge, tot ondergang van dien vermeynden Pauselijken ende Antichristischen Monarch, tot beschaminge van sijnen trotzen hoogmoed, ende rechtvaerdige wrake van sijne bloed-dorstige tyrannije, tot nut ende besten van ons lieve Vaderland, ende sijne gansche Christelijke

³*Vereenigde Oost-Indische Comapgnie. Anno 1602.*

Kerke, tot sijns naems ere, indien 't ons maer aen boete ende dankbaerheyd niet en ontbreke, ende wy met God door hertelijke ende vuerige gebeden in sijne vrese altijd te rade gaen .⁴ Want hoe kan dat anders wesen, of God die geen onschuldig bloed ongewroken en laet, sal die see des vergoten bloeds van die arme naeckte onnosele menschen vande Spaensche krone eyschen, ende dat bloedig Koninkrijk sijn gewiszen loon geven.⁵ Ik en wil hier nu, om der kortheyd wille, niet verhalen, wat grouwelijke tyrannije de Spanjaerds aldaer niet als menschen, maer als verscheurende wilde beesten, hebben aengericht, het welke de Christelijke Leser in den Spiegel der Spaensche Tyrannije inde West-Indien van Bartholomeus de las Casas, Spaensch Bischof, ende ogengetuyge der gemelde feyten, overvloedig kan lesen: alleen moet ik dit hier maer tot dese sake seggen, dat die barbarische menschen aldaer over de twintig milioenen sielen, dat is twee honderdmael honderd duysend menschen door alderhande grouwelijke pijnen, ende dooden, in onmenschenlijke wreedheyd, seer jammerlijk vermoord ende omgebracht hebben, verwoestende meer dan drie duysend mijlen lands, ende daer in tien Koninkrijken die meerder ende magtiger sijn als Spanjen selfs, die van volk krielden, so datmen ettelijke honderd mijlen reysen konde sonder een eenig mensche te vinden, daerse nochtans van die luyden vrundelijk gewellekomt, wel onthaeld, ende ontfangen waren, so seer als sy ter wereld hadden kunnen wenschen: waer over dan gemelde Bischof niet sonder reden uytroept: *Het is grootlijcx te besorgen, dat God Spanjen verwoesten sal, om de groote sonden die de Spaensche natie in Indien gedaen heeft. wederom: Het Koninkrijk van Spanjen is in groot perykel van verloren te gaen, ende van andere vreemde natien verheerd, verwoest, beroofd, ende verdruckt te worden: de reden is: om dat God die rechtvaerdig, warachtig, ende de opperste Koning van allen is, seer vergramd is, om de groote misdaeden, ende sonden, die de Spanjaerds door gansch Indien bedreven hebben, quellende, verdruckende, tyrannise-*

⁴Gen. 4.10. ende 9.5. etc.

⁵Spaensche Tyrannije inde West Indien.

rende, rovende, ende moordende so veele luyden, ende sulken volk, sonder reden, ende recht, binnen so weynige jaeren, verwoestende so veele ende sulke landen, steden, ende vlekken, welk volk al redelijke sielen waren, naer het beeld Gods ende gelijkenisze vande alderhoogste Drievuldigheyd geschapen, alle Gods vaszaelen, ende door sijn dierbaer bloed verlost, die rekeninge houd, ende niet een van die en vergeet, ende die Spanjen verkoos voor eene dienaeresze ende instrument om haer te verlichten, ende tot sijne kennisze te brengen. &c. Hier uyt is dit dan ook ⁶ ontstaen, dat de Spanjaerd, door dien West-Indischen roof nu verrijkt sijnde, een magtig Monarch van Indien geworden, *Dominator in Asia*, ende *Africa*, als hy sich roemd, van 't Oosten in 't Westen, ende van de eene see tot de andere heerschende, middel ende magt gekregen heeft de gelovigen inde Christenheyd ellendig te verdrucken, ende aldaer ook geen minder bloed te vergieten als water, wanneer het de Babylonische Hoere, die hy sijne magt gegeven heeft, door ⁷ haeren wijn der toverije beschonken, ende dronken gemaekt, naer Gods vaderlijke ende rechtvaerdige voorienigheyd, beliefd heeft eenen algemeynen oorlog tegens de waere gelovigen, ende lidmaten der rechte Katholijke Kerke inde gansche Christenheyd uyt te roepen, ende tegens de heyligen ⁸ krijg te voeren, op datze dronken werde van het bloed der heyligen, ende der getuygen van Jesus, naer de voorsegginge der *Heilige Openbaringe*. Wat staet-er dan al bloed op de rekeninge ende kerf-stock van Romen, ende Spanjen, dat God eenmael van hunne handen eyschen wil, gelijk hy dan ook beveelt *Apoc. 18.6. Vergeldet haer; gelijk sy u ook vergolden heeft, ende dobbelet haer dobbel naer haere werken. In den drink-beker daer sy u in geschonken heeft, schencket haer dobbel. So veel als sy sich selven verheerlijkt heeft, ende weeldig geweest is, so veele pijnen ende droefheyd gevet haer. Ongetwyfeld uwer Edele Compagnie is ter rechter tijd aengesteld, ende opgerecht, om in de rijpicheyd der oordeelen Gods over Spanjen uwen zickel in sijnen goud-oogst ende schat-ka-*

⁶*Spaensche Tyrannije in de Nederlanden.*

⁷*Apoc. 17.13.*

⁸*Apoc. 13.7. ende 17.6.*

mer te werpen, ende sijnen roof rechtvaardiglijk te maeijen, ende in uwe schuren in te samelen, ende onder u uyt te delen. So spreekt de Here door sijnen Propheet: *Wee dij! gy verstoorder: meyndij, gy en sult niet verstoord worden? ende gy verachter, meyndij men en sal dij niet verachten? wanneer gy het verstoren geeyndigd hebt, so suldij ook verstoord worden: wanneer gy des verachtens een eynde gemaakt hebt, so salmen dij wederom verachten. De Here is onse Richter, de Here is onse Meester, de Here is onse Koning, die helpt ons. Laetze hunne stricken spannen, sy en sullen toch niet houden: also en sullen sy het vaenken op den mast-boom ook niet uytsteken: dan sal veel kostelijk roof uytgedeeld worden, dat de lammen ook roven sullen. Ende geen inwoonder sal seggen: ik ben swack: want het volk dat daer in woond, sal vergevinge der sonden hebben. Dit is de dag der wrake des Heren; ende het jaer der vergeldinge, om Zion te wreken. Esa. 33.1.22.23.24. ende 34.8.* Sien uwe⁹ Edele alrede niet, dat God tot uwer *Edele* voornemen sijnen rijken seggen so vaderlijk verleend, ende dat hy de Indische Schatten van Spanjen inde grabbelinge geeft? Heeft de Here door uwer *Edele* toegeruste ende uytgesondene Vlote onder het beleyd van de *Edele* manhafte, strijdbaere, onverzaegde, ende kloekmoedige See-Helden Pieter Pieterszen Heyn, Generael, ende Heynrick Korneliszen Lonk, Admirael, de Spaensche Silver-schepen uwer *Edele* niet in handen gegeven, ende alrede daermede de vermeynde Spaensche Monarchie geweldig gekrackt, ende geswackt, ende uwer *Edele* kantooren ongelofelijk gestijfd, om hem noch nader onder de ogen te sien, ende sulke slagen, met Gods hulpe, meer te voegen, na 't herte te steken, ende aen de krone te ternen, ende te plucken, ja die in den dreck te werpen? Het en heeft niet sonder groote oorsake sijne rechtvaardige bedenkinge, dat onder desen Mexicaenschen schat eene Goude Krone, den Spanjaerd toegesonden, van de onsen bekomen, ende alhier in Holland gebragt is: als mede dat het Spaensche Beeld in 't Hof van Madril door eenen grooten Donder-storm de Krone van het

⁹*Voorspoed des West-Indische Compagnie. Veroveringe der Spaensche Silver-Vlote.*

hoofd is geslagen, ende de schepter uyt de hand geruckt, het beeld voords ongeschend blijvende, als wy uyt die quartieren onlangs veelvuldig sijn bericht geworden. Ik en wil hier geene prognosticatie ofte voorsegginge maken: maer overmits daer niets by geval, maer alles naer Gods Voorsienigheyd geschied, ende God ook niets te vergeefs en doet, ende voornamelijk sulke teykenen niet sonder gewichtige oorsake en geeft: so sullen wy het met geduld in hope uytwachten, wat God almachtig daer mede heeft willen voorbeduyden. ¹⁰ Edoch nademael over dese onverwachte ende onwaerdeerlijke Overwinninge by alle oprechte Patriotten ende Liefhebbers van ons gemeyne Vaderland, ende ongeveynsde Religions-verwanten met allen recht eene sonderlinge vreugde *ende* herten-lust is ontstaen: so en hebbe ik geenzins willen nochte konnen nalaten, met eenige Poetische Dank-gedichten, en Lofsangen, naer het exempel der oude heyligen van Moses, ende Mirjam, Debora, ende Barak, ende andere, dese groote Victorie naer mijn vermogen te vereren: so om mijne dankbaerheyd voor mijn hoofd aen God Almachtig daer mede te bewijzen, die mij het herte ende het merg in mijn gebeente hierdoor sonderling vequickt heeft; als ook om uwer *Edele* van herten geluck te wenschen over so gesegende Overwinninge: mitsgaders ook om alle vroomen herten van de wettelijkheyd *ende* billijkheyd deser sake inde rechtvaerdigheyd van onsen krijg gegrond, te berichten, ende dan ook met mijn exempel voor te gaen, ende tot gelijke dankbaerheyd ende geluck-wenschinge aen te porren, ende op te scherpen. Ende also ik vastelijk vertrouwe, dat uwe *Edele* ¹¹ desen mijnen geringen, doch getrouwen, arbeyd, ende blijkkelijk getuygenisze van mijne hertelijk genegenheyd tot den welstand van uwer *Edele* Compagnie, sich wel sullen gevallen laten: so hebbe ik mij ook verstout, mijn gemeld werckken uwer *Edele* seer gediensstelijk toe te eygenen, en op te dragen, ende uwer *Edele* daer mede hertelijk geluck te wenschen: God Almachtig ootmoedelijk biddende, dat hy uwer *Edele* personen

¹⁰*Oorsaken ende oogmerk van dit tegenwoordige werk.*

¹¹*Ende dedicatie, ofte toeeyginge.*

met de aenslagen van uwe *Edele* groot begonnen werk, ende dapper voornemen, met syne goddelijke segeninge altijd wil overschudden, ende diergelijke manhafte Tochten al meer ende meer laten gelukkig uytvoeren; ende ook uwe *Edele* o strijdbaere ende kloekmoedige Helden! met sijne kragt uyt den hoogsten aendoen, ende onder sijne goddelijke ende vaderlijke vleugelen voor allen onheyl beschermen, ende lang gesond sparen, tot grootmakinge van sijne *Heilige* Waerheyd onder die blinde Heydensche ende Paepsche afgodische Indiaenen, tot afbreuke ja vernielinge vande magt ende pracht van Spanjen, ende de geheele vertredinge van die bloedige Krone tot verstoringe van die groote Babylonische Hoere, die op de seven Roomsche bergen sit, ende de eyndelijke omkeringe van dat gods-lasterlijke Antichristische Rijk der tyrannije, ende afgoderije, tot heylsame verloszinge van Gods bedroefde, verdruckte, ende uytgeplonderde Kerke in de gansche waerde Christenheyd, tot nut ende beschuttinge van ons lieve Vaderland, ende ook eyndelijk tot tijdelijke rijke segeninge ende welvaren van alle de participanten ofte medestanders van uwer *Edele* geotroijeerde gesegende Compagnie, tot een genadig loon ende vergeldinge van uwer aller getrouwicheyd aen Gods Kerke, ende het Vaderland: wenschende uyt den grond mijns herten, dat dit nieu-aengevangen jaer, daer wy nu in getreden sijn, het oude, *ende* alle de voorgaende, in geluck ende segen noch wijd mag overtreffen, ende dat het heyl der Compagnie met de jaeren, ja dagen, al voord ende voord mag waszen, ende vermeenigvuldigen: waer over ik ook niet ophouden en sal, so opentlijk, ende ampts-halven, als ook in 't bysonder, God Almagtig van ganscher herten ende vueriglijk te bidden: blijvende ook ondertuschen ten allen tijden ende ten eeuwigen dage

*Erentfeste, wijse, seer voorsienige, ende bescheydene Heren,
Vwer Edele ten hoogsten toegedaen ende dienstwillige Vrund, ende Dienaer
SAMVEL AMPZING, van HAERLEM.*

Nil me pravorum livor clamorque morantur. Vnica cura mihi posse placere bonis

Ik denke na 't gekrijt der boosen niet te vragen:

Ik soeke maer alleen den vroomen te behagen.

*Gods en der vroomen gunst is 't wit waerna ik schiet*¹

*Ik acht der boosen haet, en smaet, en laster niet.*²

¹1. Cor. 4.3.

²2. Cor. 6.8.

*T' Vertrouwen op Gods hulp, die wy in 't hert bezeffen,*³

Doet ons het oog om hoog tot onsen God verheffen

En onse Burgerschap by Godes heyl'ge schaer

In 't Hemelsch Koninkrijk treckt onse sinnen daer:

*Die in het nietig goed van deze wereld wroeten,*⁴

Die houden 't oog om laeg beneden hunne voeten.

Foeij dwaesen! die de aerd voor Godes rijk verkiest.

En om een schotel moes uw eerst geboort verliest.

³Psal. 121. ende 123. Lu.

21.28. Phil. 3.20. Col 3.1,2.

⁴Jerem. 17.5. Rom. 18.8.

Phil. 3.19.

Het oog om hoog.

Anagramma

Cum allusione ad Symbolum Autoris.

SPE SVMMA VIGILANS, SAMVEL AMPZINGIVS altum Respicit, &quaerit coelica.
SVRSVM ANIMVS.

*In hope vlijtig-gau, en altijd vaerdig-wacker
Is Ampzing trou in 't werk van Godes oogst, en acker:
En hoe veracht hy daer des werelds haet, en hoon,
En houd het oog om hoog, en wacht des Heren loon!*

Alivd.

¹Rumpantur ac crepent licet,
HOC ANGE MVSIS AMPLIVS.

*Swicht Baals Papen niet een woord,
Al sijne noch so helsch gestoord.*

PETRVS FACHIVS.

¹Invidiam rumpantur ut ilia
Codro.

Mag Spanjen dan al doen, en Romen wat het wil?
En sit God in 't verderf van sijne kind'ren stil?

² Sal Spanjaerd, ende Paus, en 't gansche Rijk van Romen,
En Stoel des Antichrists de plaeg niet overkomen,
Die God hun heeft gedreygd? hun quaed, hun smaed, hun hoon,
Hun bloed-vergietens straf, en hun verleydens loon?

²Apoc. 18. *ende elders.*

³ Meynd van de Roomsche Hoer, ten Koningin verheven,
Met haere boelen staeg in weeld en vreugd te leven,
Die sy betoverd heeft met haer bedriegerij,
Beschonken door den wijn van haere hoererij?

³*Ibid.*

⁴ Haer Koopluy, meynen sy staeg koopmanschap te drijven,
En dat die handel veyl, so voor, als na, sal blijven?
En dat hun roverij in deser Hoeren val
En al hun boeverij geen eynde nemen sal?
Meynd al dat onder hen gekapt is, en geschoren,
En al het siel-vergift van Romen heeft besworen,
En sich daer mee geneerd tot enk'len sielen vangst,
Dat hun geen smert genaect, geen ongeval, noch angst?

⁴*Ibid.*

⁵ Of hoe na denken sy dat hunne Stad van Babel
So vast gemetzeld is, so konstig, en so abel,
Dat God dat heylloos rijk niet nederwerpen kan?
Hoe soude dat geschien? Het is daer verre van.
Uw Katholijke Vorst, de Koning van de baren,
De Koning van de See, die sal u wel bewaren,
Der Hoeren oudste Soon, en liefste troetel-kind
Sal u beschermer sijn, 't is sijne wat hy wint.
Die sal met Indisch goud en silver voor u vechten,
En sijne Monarchij van Spanjen op gaen rechten:
Het gaet-er al na toe, daer schort niets anders aen,
Dan dat sijn Monarchij met God niet kan bestaen.

⁵*De Krone van Spanjen is de
stut der stoel van Romen.
Catholicus.*

Die heeft des Hemels God in sijnen raed vergeten:
 Veel licht heeft dat uw * God op Aerden niet geweten.
 Ist wonder dat hy mist, de Vader van de Mis?
 Hy gaf sijn soon den naem, 'tis ver noch dat hy 'tis.
 † De Duyvel gaf Gods soon de Rijken vander aerden,
 So hy des Duyvels dienst begeerde aen te vaerden,
 Den Duyvel eer te doen: maer Christus sloeg het af,
 Die waren voor den Paus, dat hyse Spanjen gaf.
 Dies heeft hy ook altijd sijn Vader aengebden,
 En voor den heyl'gen dienst van sijnen God gestreden
 Met gallig, en met rad, met swaerd, met vuer, met vlam,
 Wat kon hy meerder doen dat hy de kroon bequam?
 De Monarchij is sijn, hy heeft sich vroom gequeten.
 'T waer billijk dat hy haest waer in den troon geseten
 Als Paepsch en Spaensch Monarch, en Vorsten over-hoofd.
 Hoe geeft de Paus hem niet het geen hy heeft beloofd?
 Hy heeft de Indien aen sijne spietz geregen,
 En die so deugdelijk met moorden sich verkregen,
 En daer so meenig mensch, * so meenig milioen,
 En eeuwig duysend siel gedood gelijk een hoen.
 Sijn beste eren-tack der katholieke kronen:
 De Duyvel sal hem haest met al de wereld lonen,
 Het komt hem alles toe. Nu heeft hy goud, en geld,
 De gansche Christenheyd word flukx ter neer geveld.
 De heele wereld sal sijne magt gewagen,
 De heele wereld sal sijn jock van yser dragen,
 Niets kan voor hem bestaen. 'Tis so, 'theeft lang geduerd,
 De gansche Christenheyd die heeft het wel besuerd.
 Sijn magt is wel bekend. Laet Duytschland daer van spreken.
 Eylaes! die is nu lang maer al te veel gebleken!
 Wat heeft sijn ys're arm al arme luy verkort!
 Wat heeft sijn ys're arm al Christen-bloed gestort!
 Och waer het eens een eynd! och waer de roe versleten!
 Och waerse in den brand en in de vlam gesmeten!
 Och waer dat loose jock van onsen hals gescheurd!
 Och had des Heren Kerk och hadze uytgetreurd!
 Och wilde God den stock des drijvers eens verbreken!
 Och waer die stoute kroon van God in 't sand gesteken!
 Och waerse in den dreck begraven, en bedeckt,
 Die met soo swindig bloed der vroomen is bevelekt!
 Wanneer sal God de Hoer den neck met voeten trappen?
 Wanneer sijn Kerk om haer doen in de handen klappen?

**De Paus van Romen naer de bekende ende vermaerde laster-verzen. Orac'lo vocis mundi moderaris habemus. Et meritò in terris diceris esse Deus, ende diergelijke: ende naer de voorsegginge des Heren door sijnen Apostel, 2 Thes. 2.4.
 †Matth. 4.9.10. Spaensche onmenselijke tyrannijs ende roverije inde VWest Indien.*

*20. Milioenen, ofte tweehonderd mael honderd duysend sielen: verwoestende meer dan 3000. Mijlen lands. Spaensche vervolginge ende moorderije inde Christenheyd.

Wanneer sal 't Hemelrijk en 't Aerdrijk sijn verblijd,
⁶Om dat hy 't heylloos rijk des Satans stucken smijt,
 Om dat hy al 't geweld der hellen heeft gebroken?
 En aen den Antichrist der vroomen bloed gewroken?
 Waer Spanjen neergeveld, het waer wel haest gedaen
 Kon Keyser, kon de Paus dan langer wel bestaen?
 Wat kon de Duyvel doen? Waer 't Spaensche rijk besweken,
 Ik sag den ganschen rest haest in den grond gesteken.
 Gods oord'len rijpen vast, gewis de tijd genaekt,
 Dat Romen tot een nest der Draken word gemaekt.
⁷ Spreekt Spaensche Pharao, waer blijven dijne schepen,
 Waer meede gy den roof plagt in dijn nest te slepen,
 Dijn silver ende goud uyt Indien gehaeld?
 So word dijn roverij dij op den kop betaeld!
 Als mannen Bataviers! proeft uwe oude kragten.
 Dat heet sijn eer en eed voor 't Vaderland betrachten!
 Dat heet den Antichrist en Droes met voeten treen!
 En dat is voor den Heer en voor sijn Kerk gestreen!
 Men moet den Spaenschen Draek sijn seen'wen stucken snijden,
 Dat is de beste weg den vijand te bestrijden,
 So word des Heren kerk in korten van 't geweld
⁸En wy ook vanden krijg en lasten vrij gesteld.
 Noyt iszer van het land een beter voet genomen,
 So konnen wy den hoek met God haest boven komen,
 En seylen naderhand voor stroom, en voor den wind,
 En dwingen met der tijd den Spangjaerd als een kind.
⁹ Gy hoofden van 't bewind, gy Heren, en Majooren,
 Gaet met een yver voord dat Spaensche nest te storen,
 Daer is de vogel in, daer is de Spaensche Bruyd,
 Maekt daer den Spangjaerd kael, en pluckt sijn veren uyt:
 So ist met hem gedaen, so kan hy niet meer vliegen,
 So sal hem sijne hoop haest vallen, en bedriegen
 Gy hebt door dit bestaen, gy hebt door dit bedrijf
 Gewiszelijk al ruym een slag-veer uyt sijn lijf:
 Gy hebt door desen tocht, niet al te breed gesproken,
 Al stijf uyt sijnen mond een back-tand uyt gebroken:
 Hy gape dan so wijd en lelijk als hy mag,
 Voegt gy hem nu en dan so een gewiszen slag,
 En kont gy hem te met so op sijn backhuys smijten,
 So raekt hy tandeloos, so kan hy niet meer bijten.
 Soud gy dan sijne kroon noch in den dreck vertreen,
 'Tbeginzel dat is goed, gewis! het gaeter heen.

⁶ Apoc. 18. ende 19.

⁷ *Veroveringe der Spaensche Silverschepen door de Hollandsche Vlote. Esa. 33.*

⁸ *Westindische Compagnie.*

⁹ *Aensprake aende Bewindhebbers.*

Gy hebt den rechten man tot sulken werk verkoren,¹⁰
 Een dapper Batavier, een Held ter see geboren.
 Heyn, moedig Kapiteyn, gaet voord op dit begin,
 Sy lopen voor dy weg, de vrese iszer in.
 Wanneer sy dijnen naem maer eens en horen noemen,
 So doen sy anders niet dan vloeken, en verdoemen,
 En kruypen in hun schelp: gy sijt die swarte man,
 Dien dit gespuys door 'tkruysz van sich niet jagen kan.
 Noyt sagmen eenig Held den dood so weynig vresen,
 Gy hebt dat inde Baij tot tweemaal toe bewesen,
 Gy vecht gelijk een leeu, en vraegt noch na musket,
 Noch kogel van canon hoe dicht op dij geset.
 Hoe veel op dij gelost: gy loopter moedig tegen,
 Als door een Hagel-buy, en eenen dichten regen,
 Gy vraegt na kruyd, noch lood, gy vraegt na spietz, noch speer,
 Na swaerd, noch hellebaerd, of diergelijk geweer.
 So hebt gy inde Baij hun sterkten aengegrepen,
 So stakt gy inde Baij den brand in hunne schepen,
 En namt den rest met dij, en sterkte dijne vloot,
 Wat datmen ook na dij en dijne schepen schoot.
 Dus heeft dan dijne vrees dien swarten hoop bevangen,
 'Tschrickt al voor dijn geweld, dijn perzen, ende prangen,
 Die nimmer op en houd, en dij gestadig weert,
 So lang tot dat gy 't hebt het geen dat gy begeert.
 Dijn kloekheyd is beproefd. Gy trokt na 't Fort Havenen,¹¹
 Met onse Bataviers, met onse Water-haenen.
 En kreeg de Silver-vloot der Spangjaerds int gesicht,
 De proije die gy socht, gelijk gy waert bericht.
 De Spangjaerds lopen deur, die hunne groote vaten
 Met silver opgepropt in dijne handen laten,
 Een onwaerdeerlik goed, en ongemeten schat,
 O Heyn! wie was hier oyt die dese ere had?
 Noyt brakmen sulken proij Maraen uyt sijne handen,
 Noyt bragtmen sulken buyt in dese onse landen.
 Die ere komt dij toe, die roem komt dij te recht,¹²
 Die kroon, die lauren-kranz word voor dijn hoofd gevlecht.
 Gy sijt de eerste Held, die Spanjens Silver-schepen,
 Die Spanjens Silver-vloot met moed hebt aengegrepen,
 Sijne onverwinlijk heyr, sijn schrickelijke magt,
 En hebt getriumpheerd van al die Spaensche pracht.
 O Lonk! die tack sij ook aen dijne kroon gesteken,¹³
 Wiens vroomicheyd niet min voor desen is gebleken,

¹⁰*Pieter Pietersz Heyn van Delfshaven. Exod. 23.27.*

¹¹*Nader beschrijvinge van desen Westindischen Tocht, ende veroveringe der Spaensche Silver-vlote. Pieter Pietersz. Heyn Generael.*

¹²*Pieter Pietersz. Heyn Generael.*

¹³*Heynrick Kornelisz. Lonk, Admiraal.*

En wiens manhafte moed in meer dan eenen tocht
 Voor 't lieve Vaderland voor lang al is besocht.
 Maer siet hoe wel te pas hebt gy dien buyt gevonden!
 De Here heeft u daer ter rechter tijd gesonden:
 Want had gy noch een tijd een kleynen tijd gewacht,
 So waer de silver-vloot de haven ingebragt.
 En hier en kan ik ook niet laten te gedenken,
 Hoe wonderlijk dat God dit ons heeft willen schenken,
 Wanneer hy met den vloed daer heen de schepen dreef,
 Daer 'svijands vlote quam, en ons ten proije bleef.

¹⁴ Wat geeft God ons een oogst, ter tijd des oogsts te maeijen!
 Wat geeft de Heer sijn volk, na al dat traenen saeijen,
¹⁵ Een vreugde inden schoot! Wij hebben lang geweend,
 En nu verquickt de Heer het merg van ons gebeent.
 Wat iszer ook een heyl! wat iszer aen gelegen!
 Dat God dien rijken schat, en sulken vollen segen
 Ons so gemaklijk geeft, en vreedzaen sonder bloed,
 En onsen vijand jaegd van al dat groote goed.

¹⁶ Duynkerken hoopte wat van desen roof te plucken,
 En meynde dien Matroons uyt sijne tand te rucken,
 Maer slagen was hun deel, daer wil Matroos wel aen:
 Doch wat den roof belangd, Matroos en laet niet gaen.

¹⁷ Dien heeft hy vanden Heer door eenen wond'ren segen
 Schier sonder slag of stoot voor 't Vaderland gekregen.
 Wie krijgt dat van Matroos? hy vecht sich liever dood,
 De buyt die is te goed, de segen is te groot.

¹⁸ Wien hoor ik van het volk hier tegens murmureren?
 Of wie ontkend hier in de rechte hand des Heren?
 Wie scheld dit groote werk voor quaed, voor dieverij,
 En sulcx dat inde wet van God verboden sij?
 Ik hoor dat volk hier niet die allen krijg verdoemen,
 En die geen Overheyd en mogen horen noemen:
 So die dan noch het swaerd ter wraek, die God behaegd,
¹⁹ En straf van 't boose volk, van Gode selver draegt.
 Mag daer de Overheyd het godlijk swaerd niet sparen,
 Hoe salse dan t' geweld der groote Moordenaren
 En 't gansche lands-verderf niet mogen tegenstaen?
 Gewis! so warender de vroomen qualijk aen.

¹⁴Den 8. Sept.

¹⁵Exod. 11.2. Deu.
22.35.36.Esa. 33.23.

¹⁶vergeefsich bestoken ende
aenvallen der Duynkerkers
op enige door storm
afgedwaelde buyt-schepen.

¹⁷Godes grote ende
merkelijke segeninge inde
verleninge van desen
aensienlijken ende
onwaerdeerlijken buyt.

¹⁸Onverstand ende
lasteringen daer tegens
beantwoord, ende
wederseyd.

¹⁹Rom. 13. Gen. 9.6. Prov.
17.15. Math. 26.52. Rom.
11.4. Apoc. 13.10.

So waren wy al lang van Spanjen opgegeten.
 Hoe is dat domme volk so rasend, en beseten!
 'Kgebruik geen voorder reen, want die verkeerde aerd,
 Die is my noch den tijd noch ook de pijn waerd.
 En last'ren and'ren ook met stijve stoute kaken,
 Vijanden van het land: wie kanse anders maken?
 Maer denken vroomen quaed? voorwaer! dat is te slecht,
 En dese goede luy die dienen onderrecht.
 Ik wil hier voor den krijg, de moeder der gebreken,
 De voedster des verderfs, niet pleyten, nochte spreken:
 Dien neemt geen Overheyd gewillig by der hand,
 Dan in den hoogsten nood, tot nut van 't Vaderland.
 Hoe hebben wy den krijg in Holland aengenomen? ²⁰
 Hoe sijn wy aen die plaeg, hoe aen die pest gekomen?
 Voor eerst bekenne hier een yder sijne schuld,
 En dat de Heer daer door sijn oord'len recht vervuld.
 En dan so weet de Heer sijn kind'ren wel te vinden,
 En dan so weet de Heer de roede wel te binden,
 Het is der sonden loon, in vaderlijke tucht,
 Tot sielen heyl, in boet, en in bekerings vrucht,
 God kon ook 't siel-vergift, den Antichristen logen,
 En grouw'len niet meer sien, en langer niet gedogen,
 En sloeg den leugen-geest des boosen helschen honds
 Met sijn waerachtig woord, en adem sijnes monds.
 Hier was de Paus in last, hier vloog de kraem van Romen,
 Hier kreeg de stoel een krak, hier stonken sijne droomen,
 Sijn leug'nen, sijne Mis, de Biechte werde veeg,
 Het Vagevier verkoud, en Heerrooms borse leeg.
 De Roomsche Godekens, de beelden, de outaeren,
 Met hun reliquien, ten kortsten al die snaren,
 Al 't lieve heyligdom, s'Paus bullen, al die bras,
 En al die prondel-kraem, so veel als sand, en gras,
 Ik segge, watter was, 't had al den hals gebroken,
 So haest de luyden maer aen Godes waerheyd roken.
 Dus raekt de Hel in roer, dus ruckt de Paus te been,
 Dus steken sy verbaesd de koppen t'saem by een.
 En maken een besluyt te vangen, en te doden,
 De Kerke met geweld van wap'nen uyt te roden.
 Vergiftig siel-bedrog van een vermomde leer,
 Met een bloed-verwig swaerd, is 't Pauselijk geweer.
 Dus voerd sijn Heyligheyd, dus voerd, die God der aerden
 Twee sleutels in sijn schild: dit sijn sijn beyde swaerden. ²¹

²⁰*Oorsake der
Nederlandsche Oorlogen.*

²¹*Luc. 22.32.*

Die sijnen bezems-dreck met sout niet op en eet,
 Of daer eens tegen kickt, die is den dood besteed.
 Sijn magt is onbepaeld: gy hebt een blijklijk teken
 Aen sijn drie dubble kroon. Wat magt kan God ontbreken?
 Wie sal hem tegenstaen? de Vorsten vallen neer,
 En kuszen hem de teen, en dienen hunnen Heer.

²² So heeft dit Monster dan de Rijken t'saem veroverd,
 So heeft dit Monster dan de Vorsten t'saem betoverd,
 Door een verborge kragt van Satans moord-bedrijf:
 Dies hitst hy al die magt Gods Kerke op het lijf.

²² *Apoc. 17.*

²³ En so heeft hier Maraen sijn erfelijke landen,
 Door 't stoken van dien Wolf met moorden, ende branden,
 Onbillijk ende wreed, als had hy die verheerd,
 En tegens allen recht, te gronde omgekeerd,
 Hy heeft des Heren woord, der Landen Vryicheden
 En hun gerechtigheyd naer sijnen lust vertreden,
 Niet als een Opperhoofd, maer als een Dwingeland:
 So vond hy daer ook werk, en billijk tegenstand.
 Dat ook noch huyden duerd, en nu so veele jaeren.
 Wat is nu krijgs gebruyk? den vijand niet te sparen,
 Maer allen leed te doen, en afbreuk dien men kan,
 So raektmen der eens deur, so komtmen der eens van.

²³ *Rechtvaardige sake, ende daerom wettelijke oorsake der Nederlandsche oorlogen tegens den Koning van Spangjen.*

De krijg en is geen vree. So neemt men hunne steden,
 So plonderden de luy, so word al 't quaed geleden
 Te water, en te land, het gene datmen siet,
 Dat door den dollen krijg by ouds en noch geschied.
 Die dan het krijgs-verderf onwettelijk beginnen,
 Die rock'nen sich een quaed, dat sy ook sullen spinnen:
 So is het ook gewis, dat God al 't ongeval
 En al het bloed des krijgs hun eenmael eyschen sal.

²⁴ Maer word de krijg met God te recht ter hand genomen,
 So sal des Heren heyl en gunst daer over komen.
 En billijkt nu de saek het storten van het bloed
 Dat inden krijg geschied: hoe is de buyt niet goed?
 En hoe die roof ook niet, daer hier van word gesproken?
 Want magmen sijn partij te lande wel bestoken:
 So magmen ook ter see. Of oordeeld uw verstand
 Den krijg min wettelijk te water dan te land?

²⁴ *Rechtvaardige Oorloge maekt billijken buyt.*

²⁵ Gy segt dat meyn ik niet, dat kan ik wel bezeffen,
 Dit wil ik datmen maer den Koning aen sal treffen,
 En sijne schepen slaen: dit is ten grooten deel
 Des koopmans geld, en goed: of geld dat even veel?

²⁵ *Tegenwerpinge.*

Behalven dat hier ook veel koopluyl schade lijden,
 Die tegens den Maraen met ons gewillig strijden,
 En hier te lande sijn, sy dragen hier den last,
 En worden daer ook noch van d' onsen aengetast:
 Dit kan ik niet verstaen. 'Tzijn redens die niet nijpen:²⁶
 Gy segt, gy laet ons toe den Koning aen te grijpen,
 Sijn schepen, geld, en goed: want eerst, dat is geschied:
 Maer hoord het koopmans goed ook aen de krone niet?
 Bestaet der Landen magt, der Vorsten, ende Staeten
 Ten deel niet in de magt van hunne ondersaeten?
 Sijn sy het *Corpus* niet of 't lichaem van het land?
 So krijgt hy tegens 't lijf, die tegens 't hoofd sich spand:
 De Spanjaerd is partij, en die in Spangjen wonen.
 So siet gy datze ons so weynig ook verschonen.
 Wat roofd dat Rovers nest Duynkerken daeg'lijkx niet,
 En dat al koopmans goed? t'sijn dingen die gy siet.
 Als ook de steden sijn belegerd, en verworven,
 Word dan de Burger mee niet jammerlijk bedorven?
 De Vorsten voeren krijg, die treft hen niet alleen,²⁷
 De sonde van het land, die maekt die plaeg gemeen.
 Reed iemand aen Maraen, die moet het daer ook wagen
 En so hy schade lijd, wien sal hy 't billijk klagen?
 En so hy Spanjen stijft met sijne koopmanschap,
 Ist vreemd, al geeft God hem met Spanjen ook een lap?
 De Compagnie soekt de Spaensche magt te splijten:
 Het and're valt hier toe, en is haer niet te wijten.
 En die bysond're scha is niets by 's Lands profijt,
 Is niets ook by de scha die hier de Spanjaerd lijd.
 Dit is ook krijgs gebruyk. Die schade wil verhoeden,
 Die doe sijn vrije goed by geen onvrije goeden:
 Is eenig goed verbeurd, en is het uw daer by,
 Het uw is ook goe prijs, het uw is ook niet vrij.
 Maer so 't de Staeten deen, so kon ik't beter lijen:²⁸
 Nu doen 't gemeyne luy, nu doen 't de Compagnien.
 Ik seg de Staeten doen't, die doen't door hunne handt:²⁹
 Dies hebben sy octroij of vrijheyd van het land.
 Wie heeft de Compagni haer magt en recht gegeven?
 Wie heeft de Compagni haer wetten voorgeschreven?
 Ist niet al Staten werk? en so men wat bestaet,
 De Staeten hebben ook hun stemme inden Raed.
 Hier boven heeft het Land, en Prinze van Oranjen,
 Tot afbreuk vande magt des Konings van Hispanjen,

²⁶*Andwoorde.*

²⁷*Quicquid delirant Reges
plectuntur Achivi.*

²⁸*Tegenwerpinge.*

²⁹*Andwoorde.*

Een groote zomme gelds ook selver ingeleyd:
 Behalven het gemet van hun gerechtigheyd.
 So moetmen dan dit werk, het werk der Hooge Magten
 Het werk der Overheyd van dese Landen achten,
 Waer mede onse Leeu, die seven pijlen vlecht,
 Tot heyl van onsen Tuyn, den Spaenschen Draek bevecht.
 Men moet den vijand dan van alle kanten plucken,
 Men moet den vijand dan van alle kanten drucken.
 So voelt hy 't alderbest, so breektmen sijne magt,
 So siet hy datmen ook naer sijne krone tracht.
 Men moet de nag'len hem en vleug'len so wat korten,
 Om minder quaed te doen, om minder bloed te storten:
 'T is een mael hoog genoeg. So krijgt de krijg een end:
 De krijg die word op hoop van vrede aengewend,
 Indiender hope is om vrede te bekomen,
 Door 't Jesuwitsch gespuys, en stoke-brand van Romen,
 Van wien de krijgen sijn in Christenrijk gesticht,
 Van wien dit bad des bloeds dus lang is aengericht.
 Wie kan nu niet verstaen, dat krijgen ende buyten
 Te samen billijk gaen, en op malkand'ren sluyten?
 Daer't krijgen wettig is, daer is het buyten vrij:
 Men sie maer dat de krijg geperst en billijk sij.
³⁰ Hoe dikwils heeft de Heer sijn volk in ouden tijden
 Met hun vijanden roof sich heerlijk doen verblijden!
 Hoe dickwils heeft de Heer sijn volk dat toegeseyd!
 Hoe dickwijls heeft de Heer sijn volk dat toegeleyd!
 Als Abram met sijn volk sijn vijand ging bestrijden,
 En sijnen neve Lot uyt hunne hand bevrijden,
 Die heyl'ge Patriarch, die vader in 't geloof,
 So lesen wy daer ook van sijnen buyt, en roof:
 En dat Melchisedek als van een rechten segen
 Als van rechtvaerdig goed de tiende heeft gekregen,
 Gekregen tot sijn recht, gekregen tot een eer,
 Die groote Priester Gods, dat voorbeeld van den Heer.
³¹ En als de Heer nu dacht sijn volk het land te geven,
 So heeft hy hun tbeleyd van't krijgen voorgeschreven,
 So heeft hy hun het recht, so heeft hy hun de wet
 So vanden strijd, als roof, bescheydelijk geset.
³² En so heeft dan het volk met Josua gestreden,
 En onder sijn beleyd des vijands magt vertreden,
 En een geweldig goed, en eenen grooten schat
 Seer dickmaels tot een roof en tot een buyt gehad.

³⁰*Exempelen der oude
Israelitische Kerke,*

³¹*Num. 31,26.27. Deut. 2.35.
ende 20.14.*

³²*Jes. 8.2,27. ende 11.14
ende 22.8,*

Was David niet een man van Gode selfs gepresen? ³³

Socht Assa God den Heer van herten niet te vresen,

En Josaphat na hem? sy hebben krijg gevoerd, ³⁴

Sy hebben buyt gedeeld, en op den roof geloerd.

Als God ook Assurs magt beloofd in tweent te breken,

So hoort gy sijn Propheet van krijg en roven spreken, ³⁵

By * Esechias tijd, dat ik van and'ren swijg. ³⁶

Wie scheld en straft dan noch den buyt van onsen krijg?

Wat kosten heeft het Land om Spanjen niet gedragen?

So diend sijn geld hem ook uyt sijne hand geslagen:

'Tis noch geen interest, 'tis ver van 't kapitaal:

Hy moetet anders aen, eer dat hy 'tal betael.

'Tis ook een kleyne saek den Spanjaerd kael te plucken,

En hem so nu als dan sijn tanden uyt te rucken:

Men moet den Antichrist, * dien aller knechten knecht,

Dien Cham, met voeten treen, voor wien de Spanjaerd vecht.

Men moet den Antichrist naer sijn verdienst onthalen,

Men moet hem al sijn quaed op sijnen kop betalen:

Het buyten is het minst, dat is noch maer gespeeld.

Of sal 't ook sonde sijn te doen wat God beveeld?

En seyde dan iemand hier, Gods volk in oude tijden

Had duydelyk gebod met Chanaan te strijden;

So seg ik dat ons hier ook diergelyk bevel

Niet min gegeven is, als 't volk van Israel.

De Here heeft sijn volk uytdrucklyk voorgeschreven, ³⁷

De Babyloonsche Hoer haer dobbel loon te geven,

Een dobb'le volle maet in haerer sonden schoot.

Wie is hy dan so dom, die sich aen 't buyten stoot?

Men most hier tegens dan met onverstand niet janken,

In plaetse datmen God van herten soude danken:

En die in bitterheyde sijn laster-tonge roerd,

Tot nadeel van het land, dien diend de mond gesnoerd.

En wat durfd Simei de Hooge Magten steken!

En tegens d' Overheyde en Goden laster spreken!

O slim verkeerd geslacht! o Chams! o Judas aerd!

Wat maekt u hier so stout, als of gy meester waert?

Gewiszelyk heeft God den landen by ons leven

Den landen oyt voor heen tot vreugde stof gegeven,

Gewiszelyk heeft God sijn volk oyt by gestaen,

En heyl geopenbaerd, dat heeft hy nu gedaen.

De vijand is geheel met dese daed verlegen:

En houden wy die hier * voor geen en waren seggen?

³³1 Sam. 30.22.23.24.25.

³⁴1 Chron. 14.13. ende 20.25.

³⁵Esa. 33.

*Hiskias

³⁶1. Sam. 14.31.32. 2 Sam. 23.10. 2 Chron. 28.14.

*Servus Servorum. Gen. 9.25.

³⁷Apoc. 18.6.7.

*Voor geene rechte wegen.

De vijand voeld Gods hand; en merken wy die niet?
Onwaerdig volk dat God met segen overgiet.

Sy durven van dit stuk in 't Papen-land niet reppen:
En sullen wy de kloek der dankbaerheyd niet kleppen?

En hertlijk vrolijk sijn, dat God dit groote goed,
Dat God dit groote heyl aen sijne Kerke doet?

³⁸ Juycht dan, o Bataviërs! dankt God in alle Kerken,
Betoont uw dankbaerheyd met woorden, ende werken,
Richt vreugden-teyk'nen op, steekt vreugden-vieren aen,
En laet door 't gansche Land de vreugden-kloeken slaen.

³⁹ Treurt Spaensche Pharao, treurt om uw geld, en schepen,
Treurt dat de Bataviërs u door den mostaert slepen,
Treurt dat dij Goliath de sterne is geraekt,
Treurt dat dijn swaere val en ondergang genaekt.

Hangt nu het Huys te huer. Speelt nu Comedianten,
Speelt nu een kluyt van Heyn, en onse Noordsche quanten;
Ik acht die guyterij, die deun, vergaet u nu:

Matroos die heeft den buyt, en laet het spel voor u:
Speelt liever dan Maraen. Hy is vervaerd voor slagen,
En laet sich sulken roof, een konings-schat, ontjagen.

Schier sonder tegenweer, schier sonder slag, of stoot.
Maraen die heeft gelijk t'is beter blood, dan dood.

Hy is een dapper man op naekte Indiaenen,
En meynd sich daer den weg tot sijne eer te banen:

Maer krijgt hy mannen voor, so maekt hy sich van kant,
So laet hy schip, en goed, en alles inden brand.

Spreekt Spaensche Pharao, wat dunkt dij van den Geusen,
Die Helden vande See, die sterke Water-reusen,

Die gy gestadig tergt, en niet met vreden laet,
Voor dat gy onderlegt, voor dat gy ondergaet.

⁴⁰ Gy hebt Gods Kerke nu een langen tijd bedorven,
Gy dacht de Geuskens sijn nu altemael gestorven,

Het is met hun gedaen: mits krijgt gy desen val,
Mits krijgt gy desen slag, die dij wel heugen sal.

⁴¹ Nu kont gy Godes hand, indien gy wilt, gevoelen,
En dijne dwaesheyd sien in al dijn nietig woelen:

Gy meynde in dijn sin gy waerter boven op,
Mits raekt gy onder 't rad, mits krijgt gy desen schop.

Uw Vader, en uw God, het christen-krijgen-naeijer,
Des bloed-bads-stoke-brand, en twisten-wervel-draeijer,

Die dacht ook dat hy al volkomen meester was,
En hiermee liggen nu sijn spillen inde as.

³⁸ *Vermaninge tot vreugde
ende dankbaerheyd.*

³⁹ *Aensprake aen den
Spanjaerd over sijne
geledene schade ende
genakend loon sijner
Tyrannije.*

⁴⁰ *Claud. Tolluntur in altum,
Vt lapsis graviere ruant. 1.
Theß 5. 3.*

⁴¹ 1 Theß. 5.3.

Dus heeft het God voorseyd, wanneer de Hoer sal lachen,⁴²
 En als een koningin sal pralen, ende prachen,
 En als sy seggen sal, ik sal geen weduw sijn,
 Ik sal geen droefheyd sien, so naekt haer smert, en pijn.
 Maer spreekt, wat sijt gy oyt so onbedacht geworden,
 Dat gy dij met dijn swaerd gingt tegens Holland gorden,
 En dat gy tegens ons sijt inden krijg getreen,
 En put dij selven uyt tot op het dorre been?
 Doe gy de Landen had, doe had 'tgy mogen maken
 Dat gy de Landen hield: met branden, ende blaken,⁴³
 Met moorden, en geweld, sijt gy de Landen quijt.
 Wie weet wat volgen wil, en dat in korten tijd?
 Spreekt op van waer is dij die stoute moed gekomen,
 Dat gy ook tegens God den krijg hebt angenomen,
 En sijne Kerk verdruckt? Het Indiaensche goud
 Het silver ende geld maekt dij so boos, en stout.
 Spreekt groote Moordenaer, hoe veele milioenen⁴⁴
 Van sielen hebt gy daer gesneden als meloenen,
 Als kappers af geplukt? Bereyd nu dijnen huyd,
 Dat bloed dat sweerd dij vast tot dijne nag'len uyt.
 Ik sie den grooten God in sijnen troon geseten,
 Ik sie daer van hem rechtvaerdig ingemeten
 Met dijne eyge maet: gelijk gy hebt gedaen,
 So sal het dij gewis, so sal 't dij wedergaen.
 God sal ook 't dierbaer bloed van sijne heyl'gen wreken,
 En dijnen wreeden arm en kop aen stucken breken,
 Gy hebt door 't Indisch goud dijn tyrannij gesticht,
 Gy word door 't Indisch goud van Gode weer gericht.
 Heyn heeft dijn Kroon al weg, Heyn heeftze al in handen,⁴⁵
 Heyn brengt van Mexico dijn Kroon in onse landen.
 Word Spanjens heerschappij van Holland dan verplet?
 Word Holland dan de Kroon van Spanjen opgeset?
 Sou dat de meyning sijn: dat swaere donderslagen⁴⁶
 Dij hebben van dijn beeld de Krone weg-gedragen,
 En dijnen Schepter ook uyt dijne hand geruckt?
 Gy hebt de Kerke Gods al lang genoeg gedrukt,
 En heeft de Here ook dijn mijnen ingesmeten,⁴⁷
 So neemt hy dij de magt sijn volk meer op te eten,
 En alle voorder hoop, ia dreygt dij selfs eer lang
 Dijn eygen swaeren val, en heelen ondergang,
 En al die stormen ook, die zedert sijn vernomen,⁴⁸
 Dat dese Spaensche Bruyd van d' onsen is bekomen,

⁴²Apoc. 18.7.

⁴³Math. 7.2. Esa. 33.1. Apoc. 18.6. Luc. 18:7.8 Apoc. 6.10. ende 18.20 ende 19.2. ende elders.

⁴⁴Voorboden van den Spaenschen ondergang.

⁴⁵Goude Krone van Mexico na Spanjen gesonden, ende vande Hollanders met desen buyt bekomen.

⁴⁶Krone ende Schepter des Konings Beeld te Mardril door donder ende onweder weg genomen.

⁴⁷Ingevallen Silver-mijnen inde VWest indien.

⁴⁸Stormen.

Of dat ook storm en wind voor 't Spaensche Rijk beduyd,
 Door dese Compagni, en Indiaenschen buyt?
 O Spaensche Pharao! o Roomsche Leugen-gieter!
 Ik sie van Pieter Heyn een nieuwen Sinte Pieter,
 Hy draegt den sleutel-riem van 't Roomsche-Spaensche-Rijk,
 En werpt veel-licht wel haest uw kronen t'saem in't slijk.
 Smijt Sinte Pieter tuyg, sijn sleutels, in het water,
 Begraeftze in den vloed des Tybers, *Sancte Pater*,
 En gord dij om het lijf met Sinte Paulus swaerd.
 Dijn sleutels sijn voordaen niet eene bone waard.
 † Dijn voorsaet heeft dat ook voor desen wel geweten.
 Maer of dijn stoute kroon haest werde weg gesmeten,
 So denkt eens wat gy waert in dijnen ouden staet,
 En dat geen dood noch hel so groot is als dijn quaed.
⁴⁹ Denkt groote Roomsche Wolf, hoe gy hebt toegenomen,
 Met list en met geweld van niet sijt opgekomen,
 En in 't begin niet meer dan andren sijt geweest,
 Al sijt gy nu so groot, van Vorsten ook gevreesd:
 Gy klomt by trappen op, gy sijt te met verheven,
 Tot dat een * Moordenaer dij heeft de magt gegeven
 Om algemeyn te sijn, een Bischops Overhoofd:
 En zedert hebt gy ook der Vorsten glanz verdoofd.
 En zedert heeft dijn troz en pracht noch meer gebleken,
⁵⁰ En zedert hebt gy God noch meer na 't oog gestreken,
 En dij in Godes Kerk met dijne eyge wet
 Naer dijnen vollen lust, gelijk als God, geset.
⁵¹ Denkt Dief, denkt Moordenaer, hoe veele honderd jaeren
 Gy Christus bloed-verdienst en woord hebt laten varen,
 En 't blinde domme volk in dijnen Satans nest
 Met menschelik verdienst met swijnen-draf gemest.
 Wat hebt gy niet versierd, wat voor afgoderijen,
 Wat lasterlijken dienst, wat grove schelmerijen,
 Wat bygelovig werk, en hebt dien grooten God
 En sijne Christenheyd so schandelijk bespot?
 Gy hebt dijn armen hoop des Heren woord ontogen,
 En met dijn guyterij so jammerlijk bedrogen,
 En met dijn helsch vergift aen hunne siel verkort,
 En van hun heyl beroofd, en in 't verderf gestort.
⁵² Denkt groote Moordenaer, wat hebt gy vroomen sielen
 Om Gods getuygenis doen vangen, en vernielen,
 Wat hebt gy meenig mensch van goed en bloed beroofd,
 Alleen op dat dijn doen en leugen werd geloofd.

† *Julius II.*

⁴⁹*De Roomsche Paus heeft sich selven opgeworpen, en allenkskens groot gemaekt, ende het volk met sijne Anti-christliche leugenen verleyd*

* *Phokas:*

⁵⁰ *2 Theß. 2.4.*

⁵¹ *Ioh. 10.1.*

⁵²*Apoc. 27.6. ende elders.*

'Tbloed dat van aenbegin in Duytschland is vergoten,
 'Tbloed dat in Nederland als water heeft gevloten,
 In Vrankrijk, Engeland, in Spanjen, en waer niet?
 Is al door dijnen raed en dijn bevel geschied.
 Dat nu noch meenig land en stad door oorlog branden,
 Is ook dijn moord-bestel, en 'twerk van dijne handen.
 Wat mensche moet sijn hert niet in den lijve slaen,
 Die al dijn quaed gedenkt dat gy oyt hebt gedaen?
 Sou dan voor God den Heer dat storten ende suypen ⁵³
 Van al dat Christen bloed dij in het oog niet druypen?
 Sou God dijn moorderij, 'tverachten van sijn woord,
 En al dijn schenderij niet straffen als 't behoord?
 Wie heeft den Antichriste de staert meer opgesteken, ⁵⁴
 Spreekt Spaensche Pharao, en Christen-bloed doen leken?
 Dat hebt gy met dijn magt, dat hebt gy met dijn geld,
 Dat met dijn Indisch goud en silver so besteld.
 Nu krijgt gy dijnen loon. Waer blijft dan 'tRoomsche Babel,
 Dat gy tot nochtue hebt beschermt met dijnen zabel,
 Met tyrannij gestijfd? haer val die is gewis,
 Dijn plaeg, en haer verderf, so God waerachtig is,
 En staet voor uwe deur. Laet uwe Jesuwijten
 Van spijt en toornigheyd nu bersten, ende splijten,
 En al dat Roomsche geswerm, en al 't gekapt gespuys
 Van uw geschoren hoop in uw bouwellig huys.
 Het waer wel haest geschied, dat al die Roomsche Heren ⁵⁵
 Hun Antichristen kroon met ke-mist gingen smeren
⁵⁶Van schaemte, ende vrees. Gaet kruypt in uwen boom,
 En treurt daer om den val en ondergang van Room.
 Mij dunkt het wilder toch en haest op uyt gaen komen,
 'Tgeen onlangs in dien boom van wonder is vernomen:
 Gy dacht gy waert so goed als meester van het Land,
 Wy sagen 't anders in, wy sagen u van kant;
 En daer op komt het aen: want dat moet toch eens wesen.
 Al is het schoon dat gy geen quaed en schijnt te vresen,
 So heeft het God gedreygd, so is het Gods besluyt,
 En dat wijst ons het Boek der Openbaring uyt.
 God heeft des Keysers loop beginnen af te breken,
 Sijn straelen sijn hem al voor Straelsont afgesteken,
 En Gluckstad geeft hem geen geluck tot sijnen strijd,
 Ook krimpen wy noch niet al sijn wy Krempen quijt.
 Gaet juycht daer over vrij, en roemt dat gy met hoopen
 Veel landen overal en steen hebt afgelopen,

⁵³Apoc. 18. ende 19.

⁵⁴De Stoel van Romen hangt
aen de Krone van Spanjen.

⁵⁵Apoc. 9.7.

⁵⁶Vermaerde vermeynde
Myrakel-boom van
Bloemendael des voorleden
jaers.

En lacht in uwe vuyst. Maer lieve vrunden sacht,
 'Tis beter voor getreurd, en dan daer na gelacht.
 En roept so luyde niet, gy kont wel haest weer swijgen,
 En so gy 'twachten meugt, gy sult uw beurt wel krijgen.

⁵⁷Indien dit aen Gods Kerk en 't groene hout geschied,
 Wat naekt dan 't dorre hout, den voosen, een verdriet!
 De Keyser heeft Gods Kerk na 'tgroot verlies van Pragen
 En na dien droeven slag in Duytschland hard geslagen:
 Maer denkt vrij dat hem haest van God sal recht geschien:
 Ik meyne dat hy sulcx ook al begint te sien.

⁵⁷*Luc. 23.32. 1. Pet. 4.17 2.
 Pet. 2.9.*

Ik meyne dat gy ook nu al begint te merken,
 Dat gy te bijster mist, wanneer gy onse kerken,
 En landen, ende steen haest meester docht te sijn:
 Maer dat uw val genaekt, uw oordeel, ende pijn.
 Gaet stroijt dat onse Vloot ontdaen is, en geslagen,
 Gaet stroijt dat Heyn sijn loon en straf al heeft gedragen,
 In Spanjen omgebracht: liegt t'samen dat gy sweet,
 Liegt tegens uw gemoed, en daer gy beter weet.

⁵⁸Laet ook uw Belleman langs uwe straeten lopen,
 En laet die brilleman uw leug'nen veyl verkopen,
 Het krijgsvolk diend nu wat met yd'le hoop gevoed:
 Die leugen is uw Land en Roomsche Kerke goed.
 Want anders komt uw volk wel haest aen 't muyteneren,
 Als hun betaling-geld hier door hun wil faeljeren,
 En dan so krijgt gy licht hun handen op het hoofd,
 En danso word gy licht selfs van dijn volk beroofd.

⁵⁸*De Stads-Roeper binnen
 Antvverpen.*

⁵⁹Wy hebben daer van al geruchten horen lopen,
 Wy hebben 't silver nu om dijne steen te kopen:
 Weet gy geen raed om geld dijn krijgs-volk te voldoen,
 De Geuskens sullen hun de schade wel vergoen.

⁵⁹*Begin der muytenatie van
 's vijands volk.*

Sy willen onsen Prinz sy willen onse Staten
 De steden slechts tot pand in hunne handen laten:
 So worden sy betaeld, so krijgen sy soldij,
 En Neerland word verlost van Spanjens tyrannij.
 De Maets beginnen vast sich selven te bedropen,
 En komen met * den aep aen dese sijde lopen,
 De hope die is uyt: so raekt gy uw credijt,
 So raectt gy uw geloof en uwe knechten quijt.
 Als gy dan 't silver mist, so kont gy niemant plagen,
 Als gy dan 't silver mist, so krijgt gy selver slagen,
 Dien stock dien sijt gy quijt, gy meynde ons te slaen,
 En nu komt dese stock op uwe ribben aen.

**Het geld.*

Maraen, slaet nieuwe munt, laet and're stoffe halen,
 En wilt dijn mager volk met Koper-geld betalen,
     Met Algemisten goud, sy sijn 't aen dijn gewoon,
     En speelt dan banqueroet: dat is dijn loon, en kroon!
 Set al uw koten op, dockt Monnicken, en Papen,
 Brengt by al wat gy hebt, en wat gy t'saem kont rapen,
     'Tkomt op uw buyk nu aen, en leuijen leck'ren beck,
     O, loopt uyt uwe kap, en hangtze op het heck.
 Of sal des Paus Monarch, tot hechten vande enden,
 Die hy nau 'tsamen houd, een nieuwen * Naeijer senden,
     Die weer een schrael Bestand met dese landen smee,
     Gelijk hy voor een tijd van jaeren noch eens dee?
 Of sal des Paus Monarch 'thoofd in den schoot weer leggen,
 En sijne oude les door nood-dwang op gaen seggen,
     En decken 'tleeuwen-vel met eenen voszen huud,
     Terwijl so waszen hem de klaeuwen weder uyt.
 Terwijl so krijgt hy magt de vroomen te doen treuren,
 Terwijl so krijgt hy magt Gods Kerke te verscheuren,
     Gelijk wy meermaels sijn bericht van tijd tot tijd:
     Want 'tis des wolven aerd dat hy de schaepen bijt,
 Daer is 'them om te doen, dat denkt hy niet te laten:
 Want waerom maekte hy geen vrede met de Staeten,
     Als hy 't Bestand met ons voor twalef jaer besloot?
     Thoofd kondet niet wel door, so leyd hy 't inden schoot.
 De nagels waren hem gansch kort, en afgesleten,
 De tanden waren hem gansch stomp, en afgebeten,
     Wy hadden 't vreeslijk wild genoeg in ons geweld:
     Dies heeft hy't met den Vos op strelen aengesteld
 Dat hy dan Stilstand maekt, dat is niet voor de Landen
 Maer 'tis voor sijne kroon, maer 'tis voor sijne tanden:
     Hy kend de Landen ook quanzuys gelijk als vrij,
     Maer daer na blijkt het wel wat sijne meyning sij.
 In middels heeft hy ook met schrickelijke tochten
 Het vrye Duytsche Rijk gansch heftig aengevochten,
     En daer Gods waerde Kerk so jammerlijk verheerd,
     En al dat lieve Land so droevig omgekeerd.
 Het oorlog is een pest: wie sal het oorlog prijsen,
 En sich also geen mensch, maer sich een beest bewijsen,
     Die in geweld, en moord, in schenderij en bloed,
     En ander krijgs-verderf sijn quaede lusten boet.
 Maer is dat rechte vree? is dat het eynd der krijgen,
 Dat voor een kleynen tijd de krijgs-geruchten swijgen,

*Pater Ian Ney.

Op dat daer na de krijg met eene meerder magt,
 En met een meer geweld, een meerder onheyl wracht?
 Het oorlog diend daer toe om vrede te verwerven;
 Maer dat en is geen vree die na meer volks doet sterven,
 En die den helschen krijg maer dies te heeter maekt,
 Wanneer die ouder lag weer is te heen geraekt.
 Socht dan de Spanjaer vree, so moste hy de Staeten
 So moste hy het Land en 't volk in vrede laten,
 Die God van sijne moord, die God van sijn geweld,
 Sijn jock, en tyrannij door 'tswaerd heeft vrij gesteld.
 Maer 'tis daer verre van, eer hy dien smaed sou dragen,
 So wil hy liever noch al sijne kronen wagen.
 De Roomsche Antichrist, der krijgen stoke-brand,
 En blaes-balk des verderfs, die houd hier ook de hand:
 Die wil der Kerken heyl en welstand niet gehengen,
 En tracht des Heren volk en lieden om te brengen.
 De Katholijke Vorst is tot dit wit en end
 Van sijne Heyligheyd het beste instrument,
 De sonderlingste vrund des Roomschen Sinte Pieter,
 De heetste Hoeren-boel, ende wreedste bloed-vergieter,
 De stijl van Baals kraem, en Antichristen poel,
 De stut van Babylon, en Roomschen Kayphas stoel.
 So voegen sy te saem. Maer Holland isze tegen,
 Met Holland sijnse meest bekommerd, en verlegen:
 En daerom een van tween, of Holland moeder aen,
 En moet weer onder 't jock, of Spanjen moet vergaen.
 Wat wilmen Spanjen dan den adem laten halen,
 Op dat sy onse deugd met moorden na betalen:
 y hebben hem weer schoon, dus word hy haest vermand,
⁶⁰En dus geeft God hem weer genoeg in onse hand.
 En als God Romens stoel ter neer sal willen rocken,
 So sal hy ook het hert van Pharao verstocken,
 Dat hy sijn straffe draeg, en Romen naer 't besluyt
 Van sijnen raed verga. De Paus die moeder uyt!
⁶¹Tsa wacker Bataviers! beneemt den boom sijn tacken,
 Dien hoogen trotzen boom, voords lustig aen het hacken,
 Hy held al na den val, 'tsa lustig rust niet eer,
 Voor dat gy meester sijt, en velt dien boom ter neer.
 Gy hebt de kaerze nu hem deeglijk toe te lichten,
 Gy hebt sijn eygen stock hem lijdig af te richten,
 En 'tswaerd van Goliath, en 'tmes in uwe hand,
 Douwt dat de Spaensche magt in 'thert en ingewand,

⁶⁰*I. Reg. 20.42.*

⁶¹*Apoc. 18. Vermaninge aen de Bataviers. Dan. 4.11.*

Tot dat sy haere siel en geest heeft opgegeven:
 So sal de Kerke Gods beginnen weer te leven,
 So moet het Roomsche Beest, de Antichrist, van hier,
 En al sijn Klooster-volk met hem na 't Vagevier.
 Ik keer my weer tot u, o Heren, en Majooren,
 En geef met mijn gedicht het lopend paerd de sporen, ⁶²
 God geeft u onverwacht een koninklijke buyt,
 Voert gy dan onverzaegd des Heren oord'len uyt.
 God geeft u meerder magt wat meerder uyt te richten,
 En voor den Antichrist en Spanjen niet te swichten,
 God die het kleyn verheft, en 't groote nederstort,
 En daer door wonderlijk en sterk bevonden word.
 God heeft de Spaensche Magt door Holland aengegrepen,
 En door dit Landeken dien Grootert so genepen,
 Dat al de wereld hier des Heren magt bekend
 Veel-licht word Spanjens magt en pracht door u geend.
 Wat? sal't gemeyne volk? wat? sullen Compagnien
 Sijn seen'wen noch wel meest gedenken af te snijen?
 In't oosten is't beschickt; in't westen gaet het aen:
 Tsa lustig Bataviers! en daer mee ist gedaen.
 God die dit magtig heyl den Landen heeft gegeven,
 Die alle lof hier van moet worden toegeschreven, ⁶³
 Die seeg'ne meer en meer dit groot begonnen werk,
 Tot eer van sijnen Naem, en nut van sijne Kerk.

⁶²*Aensprake aende
Bewinthebbers.*

⁶³*WVenschinge van voorder
segen en geluck van God.*

Het oog om hoog.

Chronologicon.

*SepteMbrIs bIs qVarta dIes ILLV Xerat orbI:
A CLasse HoLLandà CLassIs Ibera CadIt.*

Tiid-verz.

*SepteMbers aCtste dag Was eVen aengebroken,
Wanneer de Heer sIch heeft aen SpanIens praeL geWroken,
Wanneer dIe RIJke VLoot, die SpanIens sILLVer bragt,
De IndJaensChe brVYd, door HoLLand is Verkragt.*

Triumph-lied op de Scheeps-Victorie der VWest-Indische Compagnie,

Op de wijze van den Lxviii. Psalm.

Hoe lang is Christus Bruyd geplaegd! Hoe lag Gods
volk verstrojd/verjaegd! Hoe lang so hard geslagen! Hoe lang
ook salmen al dien druck/ Hoe lang dat quaed/bat onge-
luck/ Met traenen noch beklagen! Wanneer sal God die
scherpe roe/ De plage van sijn kind'ren moe/ Wanneer die
roe verbranden? Wanneer sijn lieve Kerck behoen/ En sijn
nen kind'ren 't goede doen/ In alle Christen-Landen?

¹Hoe lang is Christus Bruyd geplaegd?
Hoe lang Gods volk verstroijd, verjaegd!
Hoe lang so hard geslagen!
Hoe lang ook salmen al dien druck,
Hoe lang dat quaed, dat ongeluck,
Met traenen noch beklagen!
Wanneer sal God die scherpe roe,
De plage van sijn kind'ren moe,
Wanneer die roe verbranden?
Wanneer sijn lieve Kerck behoen,
En sijnen kind'ren 't goede doen,
In alle Christen-Landen?

¹Dese twee Triumph-lieden
konnen ook geheel gesongen
worden op de volle Musijke
met ses stemmen van Mr. Ian
Pietersz. en Sweling.

2.

Sal dan het Roomsche Satans wicht,
 Die dese moord dat bloed-bad sticht
 So langen tijd van jaeren,
 Sal dan de Keyser, sal Maraen,
 Die onder 'thoofd van Romen staen,
 Staeg voor den wind so varen?
 Hoe lang blijft naer Gods raed-besluyt
 Des Antichrists verderf noch uyt?
 Wanneer toch sal hy vallen?
 Och brak des Heren heyl eens aen!
 Och wilde God dien drijver slaen!
 Dien drijver van ons allen!

3.

Is Spanjen niet de trouste boel
 Der groote Hoer, der Roomsche stoel,
 Door haeren wijn betoverd?
 Is Spanjen niet de stijl, en stut,
 Is Spanjen niet de scherm, en schut
 Des Roomschen Reus en groverd?
 Waer Spanjen dan ter neer geveld,
 'Twaer ook met Room en Oom besteld,
 So kond't niet langer duren:
 So sou Gods Kerk sijn wrevel-moed
 Met haerer kind'ren goed, en bloed,
 Ook langer niet besuren.

4.

Bestaet de Spaensche trotz en pracht
 Niet in het geld, niet in de magt
 Die sy met kragt van Schepen,
 Van 't rijke west gewest, en kant,
 Uyt Indien 't goud-dragend land,
 In't Spaensche nest gaen slepen?
 Het geld heeft ons de roe geknoopt,
 Het geld heeft ons het vel gestroopt,
 De moeder der ellenden:
 Dus stort Maraen het Christen-bloed,
 Dus heeft Maraen den krijg gevoed,
 Die nimmer so kan enden.

5.

Hoe wijslijk ist hoe kloek bedacht!
 Hoe wacker ist in't werk gebragt!
 Door rijpen raed van Staeten,
 Dat daer na werde meest getracht,
 Het Spaensch geweld, die hooge magt,
 Die goude aer te laten,
 Ook na dat land en goud te staen:
 Want, lieve toch, hoe is Maraen
 Aen Indien gekomen?
 Hy heeft dat land met kragt en moord,
 Het land dat hem niet toe behoord,
 Met roven ingenomen.

6.

Wie kan den handel met de lien
 Naer rechten ons met recht verbien?
 Staet ons de See niet open,
 De toegang en de deur van 't Land,
 En ons en hun de vrije hand
 Om kopen, en verkopen?
 Dit is een wet die niet en slijt,
 Die even oud is als de tijd,
 Geboren met de jaeren,
 So Spanjen sich daer tegens set,
 Hy doet sijn best dat hy't belet,
 Wy denken daer te varen.

7.

En denkt hy ons met sijn geweld,
 En met sijn goed, en met sijn geld
 Te dwingen, en te plagen:
 Wy sijn den Spanjaerd wel getroost,
 En vragen na sijn silver-oogst,
 Om hem daer af te jagen.
 Die weg die is de korste spoed,
 De beste raed om hem den voet
 (Met God) wel haest te lichten,
 Het eenig middel om Maraen
 So tuschen hals en neck te slaen,
 Dat hy wel haest sal swichten.

8.

So heeft Heyn hem een steek gebragt,
 So heeft Heyn hem na 't hert getracht,
 Dat hy begint te sijgen:
 Krijgt hy te met noch sulken tast,
 En komt Matroos so meer te gast,
 Hy sal sijn loon wel krijgen.
 O Heyn! dij komt een lauren-kroon
 Voor dese daed, tot eenen loon,
 Die nimmer en sal sterven:
 En dit is ook een eren-vonk,
 Een eren-tak voor dij, o Lonk!
 Dien gy met recht sult erven.

9.

Gy toogt ter See met uwe vloot,
 En swomt daer in haer blaeuwen schoot
 Na't Indisch Fort Havenen,
 Tot dat de silv're buyt en roof
 Voor dijne magt als stof verstoof,
 Met hun geweld, en vanen.
 Jo triumph! io! Maraen
 Ontsiet sich met Matroos te slaen,
 En geeft sich aen hem over:
 So word gy dan ook weer geroofd,
 Als God dat in sijn woord beloofd,
 O groote Spaensche Rover.

10.

Denkt vrij des Heren wrack is rijp,
 Dat hy dij by de krage grijp,
 Om dijnen stock te breken.
 Wat hebt gy daer een bloed gestort!
 Van niemand ook in 't minst verkort?
 Sal God dat quaed niet wreken?
 Wat hebt gy met dijn Aerdschen God
 Den God des Hemels ook bespot,
 En Christen-bloed vergoten?
 Sal God dan ook de Spaensche kroon,
 Sal God dan ook den Roomschen troon,
 Te samen niet verstoten?

11.

Nu treedt tot Godes Tempel in,
 En maekt aldaer een vreugd-begin,
 En dankt den Heer der Heren,
 En doet dan vreugds-bewijs door vier,
 En kloeken, naer triumphs manier,
 En naer des tijds begeren.
 Juycht Zion, o ia overal,
 Daer dit gerucht sich spreiden sal,
 Juycht midden in uw treuren,
 Veel-licht wat u in uwen dwang
 In uwen druck hier door eer lang
 Voor troost ook kan gebeuren.

12.

O God wy danken dijne magt,
 Die gy hier hebt te weeg gebragt
 Voor ons gesicht, en ogen.
 Wat deeld gy hier een schat en buyt
 Aen dijne Kerk en kind'ren uyt,
 De Spaensche magt ontogen!
 Siet ons so voords genadig aen,
 En wilt den Draeck te gronde slaen,
 En sijnen trotz beschamen,
 Bespoedigt (Heer!) dit groote werk,
 Tot heyl van dijne lieve Kerk,
 En dijns naems ere. Amen.

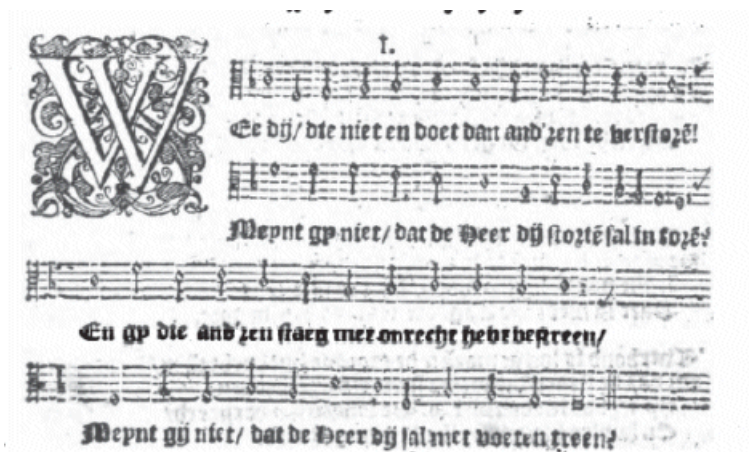
II. Trivmphlied.

Op de selve wijze.

GEluck! geluck! o Heyn, en Lonk!
 Voor wie de magt van Spanjen sonk,
 Als gy die *Vloot* van schepen?
 Die met dien schat was vol gepropt,
 Die *Spanjen* hadde ingeroyt,
 Hebt by het hoofd gegrepen.
 Verblijd u *Holland* voor den Heer,
 Geeft *God* hier van de hoogste eer,
 Stookt vreugden-vueren-vonken,
 En maeckt een dankbaer speel-geluyd,
 Juycht om den roof der *Spaensche Bruyd*,
 Die *God* ons heeft geschonken.

***Lof-sang van Esaias, ofte Trivmph-bode,
Ende voorsegginge der verloszinge van Gods Kerke, ende ondergang
haerer vijanden, kap. XXXIII. ende XXXIV.***

*Hy dreygd Senacherib, dat God hem neer sal houwen:
Na bid hy voor Gods volk met hertelijk vertrouwen:
Voorseyd dan dat de Heer sijn Kerk verloszen sal:
Met-een beschrijft hy ook der boosen straf, en val.*

1.
Wee dij, die niet en doet dan and'ren te verstoren!
Meynt gy niet, dat de Heer dij storten sal in toren?
En gy die and'ren staeg met onrecht hebt bestreen,
Meynt gy niet, dat de Heer dij sal met voeten treen?

2.
Verstoorder! als gy sult al dijn verstoren enden,
So sal God dij gewis ook mee verstoring senden:
Wanneer gy lang genoeg het quaede hebt gedaen,
So sult gy eyndelijk ook selfs te gronde gaen.

3.

2. O Heer! wilt over dijn heyl en dijne gunst betogen,
Want wy verwachten dij, dijn hulp staet ons voor ogen,
Helpt dijne kind'ren vroeg, verlostze uyt den druck,
En sijt ons heyl (o God!) ter tijd van't ongeluck.

4.

3. Laet voor dijn groote kragt, en dijne krijg-geruchten
De volken al te saem verzagen, ende vlugten,
En laet de Heyd'nen gansch verstroijen in den wind,
Wanneer gy dijne kragt te tonen eens begint.

5.

4. Dan salmen al dijn buyt gelijk de wormen rapen,
Dan salmen onversiens als kevers dij betrapen,
En springen op den neck. 5. De Heer sit magtig hoog
In sijne hemels tent, en uytgespanne boog.

6.

De Heer maekt Zion vol van sijn gerechtigheden,
De Heer laet sijn gericht in alle haere steden,
Hy laet sijn oord'len sien. 6. En siet, tot deser stond
Tot dees gelegenheyd is dit dijn vaste grond,

7.

De rotz-steen van dijn heyl, op God den Heer te bouwen,
En op sijn sterken arm van herten te betrouwen,
Enso recht wijs te sijn. Dit is het effen pad,
Dit is de weg tot heyl. Gods vrees is al dijn schat.

j. ***

8.

7. De boden van de vree staen buyten voor de deuren,
De afgesanten mee te wenen, en te treuren,
8. De paden liggen woest, daer is niet eene straet,
Daer is niet eene weg, die iemand veylig gaet.

9.

'Tverbond is los gemaekt, de trouwe ligt verbroken,
En van de steden word seer smadelijk gesproken,
Hy acht de luyden niet. 9. De landen sijn verheerd,
En knylen klagelijk ellendig omgekeerd.

10.

'Tgebergte Libanus staet droevig ook te schreijen,
En Saron is gelijk de slechte vlacke weijen,
En so is Basan mee tot een woestijn gemaekt,
En Charmel desgelijkx een wildernis geraekt.

11.

10. Derhalven spreekt de Heer, nu wil ik mij verheffen
In mijne groote magt, en sijnen hoogmoed treffen.

11. Gy gaet met stroo bevrucht, dijn arbeyd is niets waerd,
Dijn pogen is vergeefs, 't sijn stopp'len die gy baert.

12.

Dijn moed, dijn hooge moed, dijn pochen, en braveren
Sal dij selfs, en dijn vleesch, gelijk een vuer verteren.

12. De volken sullen sijn tot kalk en asch verbrand,
Gelijkmen met het vuer de doornen helpt van kant.

§

13.

13. Wel aen dan, luystert toe met uwe beyde oren,
Die ver gelegen sijt, en wilt mijn daeden horen,
En die na by ons woont gebueren van ons land,
Merkt op mijn groote kragt, en op mijn sterke hand.

14.

14. De sondaers in de burcht van Zion sijn besweken,
En inde huychelaers is angst en schrick gebleken,
En spreken: wie van ons (eylaes!) wie is die man,
Die by een brandend vuer te samen wonen kan?

15.

Wie is daer onder ons, die sonder vrees, en beven,
By een verterend gloed der vuer'ge vlam kan leven?

15. Wie vroom is van gemoed, en recht spreekt met bescheyd,
En ontrou vijand is, en alle gierigheyd.

16.

En treckt sijn handen af van allerlei geschenken,
Sijn naesten leed te doen, en in sijn recht te krenken:
En stopt sijn oren toe voor bloed-schuld, ende moord,
En sluyt sijn ogen mee voor 't quaed dat niet behoord.

17.

16. Die mensch sal seker sijn, en sich met heyl versterken,
De rotzen dijen hem tot vaste bolle werken.

Hy krijgt des broods genoeg, en word ter nood versaed,
Sijn water word hem ook gedeeld met volle maet.

ij.

18.

17. Dijn ogen sullen sien den Koning triumpheren,
En 't land weer lustig staen naer wenschen, en begeren.

18. Gy sult verwonderd sijn, hoe 'tso gansch anders gaet,
En seggen: waer is nu des vijands wijse raed?

19.

Waer is sijn geld, en magt? waer sijn sijn kloeke knechten,
Het vrezelijke volk gewapend om te vechten?

19. Gy sult dat volk niet sien aen eenig grens, of pael,
Dat volk van diepe spraek, dat volk van vreemde tael,

20.

En onbekende tong, dat niemand uyt kan leggen,
Dat niemand kan verstaen, wat dat sy willen seggen.

20. So schout van Zion aen, alwaer Gods volk vergaerd:
Siet dijne ogen sien Jerusalem bewaerd.

21.

Een vast en vreedzaam huys, daer't seker is te leven,
Een hut die niet en word vervoerd, noch weg-gedreven,

Wiens nag'len vast gehecht gedurig wel bestaen,
Wiens seelen desgelijkx niet breken, noch vergaen.

22.

21. God sal daer by ons sijn, God hoog en groot van magten,
In plaetze van een see en wijde water-grachten,

Daer niet een eenig schip, hoedanig men ook vind,
Sal drijven met den riem, of streven met den wind.

jv.

23.

21. De Heer is onse wraek, de Heer sal onse saken,
Uytvoeren tegens hen, en goed en richtig maken,

God is ons God, en Heer, die ons sijn wetten geeft,
Daer na sich yder-een voor hem te schicken heeft.

24.

God is ons Hoofd, en Vorst, God sal in sijne ermen
Gelijk een Koning ons wel weten te beschermen,

God helpt ons vroeg, en laet, God en beswijkt ons niet,
En treckt sijn lieve volk uyt jammer, en verdriet.

25.

23. Uw touwen sijn verscheurd, uw meyning sal u liegen,
Uw vlagge sal niet meer op uwe masten vliegen,

Hier heeft uw roem een eynd, hier word uw trotz gesteuyt,
Uw groote diefsche roof die word ons tot een bueyt:

26.

So dat de lammen selfs en die op krucken springen,
Den ganschen rijken buyt 'tsaem delen, ende singen.

Daer sal geen kranke sijn: want Gods volk dat daer woond
Sal sijn met God versoend, en voor den Heer verschoond.

27.

1. Komt, Heydens, herwaerts dan, komt volken, en wilt merken,
De aerde hore toe, en alle werelds perken,
En alle werelds eynd, en alle werelds oord,
En alles wat daer is, en wat haer toebehoord.

28.

2. Want God de Here wil sich aen de Heydens wreken,
En is op al hun heyr met grimmigheyd ontsteken:
Hy sal hen altemael verbannen, en verslaen,
En laten door het swaerd ellendig ondergaen.

29.

3. Hy sal 'tverslagen volk doen werpen op de straten,
En al hun dooden daer als dreck verstinken laten,
En als een roock hun stank doen opgaen, en hun bloed
Van aller bergen top doen vallen als een vloed.

30.

4. Ook sal al 'themelsch heyr voor hunne swaere pijnen
En schrickelijken angst versmelten, en verdwijnen,
En 't blauwe firmament, daer s' hemels lichten staen,
Sal sijn gelijk een brief gerold, en toegedaen.

31.

De sterren sullen ook, die aen den hemel blonken,
Neervallen als de bla'en: 5. want siet, mijn swaerd is dronken,
En valt op Edom in, en vaert van boven af
Op al 'tverbannen volk, ter wraek, en wisze straf.

vj.

32.

6. Ja siet, des Heren swaerd sal in de slachting druypen,
En overvloedig bloed van sijnen vyand suypen,
En dick sijn van het vet en bloed van meenig lam,
En bock, en nieren-vet van meenig geyt, en ram.

33.

Want God wil al het volk van Bozra stucken smijten,
Ja in het gansche land der boose Edomijten;
God richt een slachting aen, en worgen over al,
Dat niemand sijne hand en straf ontvlieden sal.

34.

7. D' eenhorens moeten ook her-onder met de stieren,
En oszen vet-gemest, en al de wilde dieren:
Want al hun land en aerd sal worden heel besmet,
En dronken van hun bloed, en dick van al hun vet.

35.

8. Want siet, dit is de dag van Gods gewiszen segen,
 De dag van sijne wraek, en 'tjaer van hem verkregen,
 Om tot vergeldings-loon ter straffe sich te spoen,
 Het jaer om Jakob recht, en Zion wraeck te doen.

**Lvsus poeticvs quarundum epigrammatum. *Dat is: Poetisch spel
 sommiger sin-dichten.***

I.

In effigiem Generosissimi Herois PETRI HEYNI, Batavi, Principis Archithalassi, seu Generalis, navium, militumque, qui sub DEI OPT. MAX. auspicijs, & Praepotentiss. D.D. Ord. Gen. Foed. Provinc. liberi Belg. & illustr. Pr. Auriaci FREDERICI-HENRICI, Nassovij, auctoritate, & privilegio, foventibus Patriae Patribus, & faventibus omnibus bonis, nomine COLLEGEI INDIAE OCCIDENTALIS, contra potentissimum juxta atque cruentissimum HISPANIARVM Regnum, pro aris, & focus, acerrimè, ac felicissimè depugnant.

ASpicis Herois vultumque oculosque Batavi,
 Aspectum cujus non tulit hostis Iber.
Heyni, Castilij victor domitorque Tyranni,
Baija tibi fascès, subdit *Havana* tibi.
 Succubuere rates, queis dives Mexico dona
 Misit, & Eoi capta corona Ducis.

Omen inest facto, coelo prostrata corona
 Maurorum ultori praeda datur Batavo.
Heyni macte, insta. Sic sic jugulate Tyrannum,
 Sic potes Hesperio ponere jura mari.

Op de Afbeeldinge van den manhaften ende onverzaegden Held PIETER PIETERSZ. HEYN, van Delfs-haven, Generael over de schepen, ende zoldaeten, die onder den segen des ALMAGTIGEN, met autoriteyt ende privilegie der Hoog-Mog. Heren Staeten Generael, ende des Doorluchtigen Prinze van Oranjen FREDERICK-HEYNRICK VAN NASSOV, onder de gunste van alle goede en getrouwe Patriotten, ende Liefhebbers van't Vaderland, van wegen de WEST-INDISCHE COMPAGNIE, tegens het magtige ende bloedige Koninkrijk van SPANIEN voor 'tVaderland, ende de Religie, kloek ende gelukkig vechten.

GY siet alhier dien Held dien Batavier sijn wesen,
 Van Spanjen seer gevreesd, van Holland meer gepresen,
 Wiens ogen en gesicht de Spanjaerd niet verdraegt,
 Die met sijn naem en roem de Spaensche magt verjaegt.
HEYN, dwinger van 't geweld der Spaensche Dwingelanden,
 De *BAYA* buygt den neck, *HAVANA* vould de handen,
 En duyken onder dij, en onder dijne vaen,
 En vallen dij te voet, en sijn dij onderdaen.
 De schepen van Maraen, de schepen van dien Rover,
 Vol Mexicaenschen schat, die geven sich dij over,
 En schudden al dien roof van Spanjen voor dij uyt,
 En geven dij sijn *KROON* ten loon, en tot een buyt.
 Gewis dat heeft wat in! De *KROON* voor weynig dagen,
 Van 'thoofd van Pharoos Beeld door storm ter neer geslagen,
 Die Godes Kerk so lang geplaegd heeft om 't geloof,
 Die word den Bataviers gegeven tot een roof.
HEYN, gaet dan dapper voord, vreest geen geweld der Hellen,
 Daer moet gy 't Spanjen doen, daer moet gy Spanjen quellen,
 Gy geeft de Spaensche magt de doodelijke snee,
 So gy dij meester maekt van d'Indiaensche See.

II.

In Effigiem fortissimi Herois HENRICI LONKII, Amstelredamensis, dicte Classis COLLEGII INDIAE OCCIDENTALIS Archithalassi.

SIC Heros Batavus, sic *Lonkius* ora ferebat,
 Vir bello praestans, nec pietate minor;
 Quem rapere Hesperij vidit *Matanca* Tyranni
 Auriferas, Mauro vix renuente, rates;
 Cum spolijs reducem quem Patria vidit ovantem:
 Et lauda, & factum hoc exprime, posteritas.

Op de Afbeeldinge van den strijdbaeren ende kloekmoedigen Held HEYNRICK KORNELISZ. LONK van Amsterdam, Admirael over gemelde Vlote der WEST-INDISCHE COMPAGNIE.

DIT is het beeld van LONK, ten oorlog wel bedreven,
 Een dapper Batavier, niet minder vroom van leven,
 Door wien MATANCA sweem, als hy de silver-vloot
 Des Spanjaerds meester werd, en die geen weer en bood;
 Dien Holland heeft gesien met vreugde weder keren,
 Dien Holland heeft gesien hier over triumpheren:
 Gy Hollands saed en bloed roemt dit manhaftig feyt,
 En tracht dit voorschrift na dat voor dijn ogen leyt.

III.

DE PETRO HEYNIO, & HENRICO LONKIO, Batavis.

ECce duo Martes, Batavi duo fulmina belli,
 Hesperij quantus terror uterque Ducis!
 Qui ratibus Mauro ereptis cum divite praeda,
 Hispani Regis regna fretumque domant.

Van PIETER HEYN, ende HEYNRICK LONK, Hollanders.

Slet hier twee Bataviers, twee onverzaegde Helden,
 Die sich tot Spanjens schrick oyt tegens Spanjen stelden:

Ja hebben Spanjen nu van haere magt ontbloot,
Also sy meester sijn van Spanjens Silver-Vloot.

IV.

In DIADEMA aureum à MEXICANIS in NOVA HISPANIA ad Regem Hispaniarum
PHILIPPVM IV transmissum, & à BATAVIS, duce PETRO HEYNIO, Hispanis ereptum,
& in HOLLANDIAM deportatum.

*Mexico donavit Regi Diadema Philippo,
Heynius ereptum detulit ad Batavos.*
Omen habet factum: an quod ferro haec Indica regna
Quod caede innocuos sub juga misit Iber:
Hanc praedam hanc caedem jam Mattri caede reposcet
Iustitiae assertrix vindicis ira Dei?

Op de *Goude Krone*, van die van *Mexico* uyt *Nieu-Spanjen* aenden Spaenschen
Koning *Philippus IV.* gesonden, ende van de *Hollanders*, onder 'tbeleyd van *Pieter
Heyn* den Spanjaerden benomen, ende in *Holland* gebracht.

Nieu-Spanjen heeft een *Kroon* aen Koning *Phlips* gesonden,
Heyn heeft die Spaensche *Kroon*, en al dien schat geschonden:
Die *Kroon* en al dien roof, dien Spanjen had verwacht,
Heeft *Heyn* voor goede buyt in *Holland* aengebracht.
Die saek beduyd ons wat, en daer is aen gelegen:
Hoe na om dat Maraen dit land door quaede wegen
Door swaerd, en door geweld, en roven heeft verkragt,
En daer so meenig mensch mooddadelijk geslacht:
Wil God dien roof, die moord, op Spanjen gaen verhalen,
En dat onschuldig bloed hun op den kop betalen,
God die der stouten arm rechtvaerdig stucken breekt,
En sich aen bloed, aen moord, aen tyrannije wreekt?

V

In DIADEMA SCEPTERVQUE STATVAE Regis Hispaniarum,
MADRITII in Regali Palatio erectae, turbine & tonitru capite

& manu dejectum, atque excussum.

Impositum Regis capiti *Diadema Philippi*
 Et *Sceptrum* excussit dira procella manu.
 An quia crudeli privanda *Hispania* regno,
 Exhibet hoc signum dextera justa Dei?

Op de *Krone* ende *Schepter* van het *Beeld* des Konings van Spanjen, te *Madril* voor 'tKoninklijke Paleys opgericht door donder ende onweder van sijnen hoofde ende uyt sijne hand geslagen.

DE Kroon, die op het hoofd des Spanjaerds was geseten,
 Is door een Donder-storm van God ter neer gesmeten,
 De *Schepter*, die hem was in sijne hand gedrukt,
 Die is uyt sijne vuyst door onweer weg-geruckt.
 Sou Gods rechtvaardigheyd dit teyken ons wel tonen,
 Om dat hy heeft gedacht den Spanjaerd haest te lonen,
 En sijne wreede kroon met voeten te vertreen,
 Waer door sijn lieve Kerk so veel hier heeft geleen?

VI.

In PAPAM, CAESAREM, & HISPANVM, id est: Antichristum, ejusque sanguinarios
 Satellites, seu Meretricem & Bestias Apocalypticas.

CAESar, & *Hispanus* pro *Papae* numine certant,
 Ignibus, & flammis, caedibus, & gladio:
 India praebet opes, & fulvum suggerit aurum,
 Vt sacrum perdat turba prophana gregem.
Heynius auriferas invadit milite naves,
 Et sic cum auro ipsis excurit * aera manu.
 Nervus funesti numerosa pecunia belli est,
 Hac orbus, vires perdidit hostis *Jber*;
 Haec vindicta Dei est. Quin mente & lumine cassus
 Iam jugulum praebet, jam nece victus obit.

* *Arma*.

Sic contrita diu redimenda Ecclesia Christi:
 Sic fulcrum excussum est, perditte *Papa*, tibi.
 Quid tibi latroni misero nisi funera restant.
 Impius ut meritis praemia digna feras?

Tegens den *Paus*, *Keyser*, ende *Spanjaerd*: dat is tegens den Roomschen Antichrist, ende sijne bloedige Lijf-knechten, ofte de Hoere, ende Beesten van Johannes Openbaringe.

DE Keyser, en *Maraen*, bevechten (laes!) de vroomen
 Met vuer, met moord, met swaerd voor't heyloos rijk van Romen:
 De rijke Indien die geven't goud daer toe,
 En knopen Godes Kerk die lange scherpe roe.
Heyn grijpt de schepen aen vol silv're Spaensche tanden,
 En slaet hem met het goud * het yser uyt de handen.
 Het geld dat is de kragt en senuw' van den strijd,
 Verliest *Maraen* sijn geld, hy is sijn kragten quijt.
 Dit is des Heren wraek, Gods oord'len die beginnen,
 Dit is de eerste slag. *Maraen* die mist sijn sinnen,
 En ligt nu al in swijm, en heeft sijn strot ontbloot,
 En vreesd en wacht de steek, en wel verdienden dood.
 Dus mag de Kerke Gods van God verloszing hopen;
 Dus mag de Antichrist eens denken aen te lopen:
 De Spangjaerd is sijn stut. Verwacht dan duysend doon,
 O sone des verderfs! en dijn rechtvaardig loon.

**De wap'nen.*

VII.

De PAPA ROMANO, & PETRO HEYNIO, Batavo.

PEtra dedit *Petro* diadema, ut dicere *Papa*,
 Vt simul impostor fallere *Papa* solet.
 Sic *Ferdinando* dedit, & dedit ille *Philippo*:
 Sed *Batavus Petrus* dat sibi, dat *Batavis*,
Heyni Romano *Petre* aversarie *Petro*,
 Excussis *Papa* clavibus, ecquis erit?
 Tu verò exuviis spoliisque armatus eisdem,
 Iam poteris *Papam* detrahare è solio.

Van den Roomschen *Paus*, ende den Hollander *Pieter Heyn*.

¹ DE steen gaf *Petrus* magt, gelijk de *Paus* gaet liegen,
 Gelijk die leugenaer de luyden gaet bedriegen.
 So heeft hy naar 't besit van sijne leugen-wet
 De krone *Ferdinand* en *Philips* op geset.
 Maer *Pieter*, die van hier, van *Holland* is gesproten,
 Die iszer met Matroos met moed op in geschoten,
 En heeft hem allebey van hunne kroon beroofd,
 En set die kronen sich en *Holland* op het hoofd.
 Manhafte *Pieter Heyn!* de *Roomse* *Pieter* tegen,
 Als gy sijn Heyligheyd so na de strot gaet vegen,
 En hem sijn sleutels dus uyt sijne handen smijt,
 Wat ist van *Pieter-Paus?* is hy dan 't schaep niet quijt?
 En als gy hem so gaet van sijne magt ontbloten,
 En dijne eyge magt met sijne magt vergroten,
 So grijpt gy *Pieter-Paus* wel licht'lijk by den neck,
 En ruckt hem uyt de stoel, en werpt hem inden dreck.

¹Math. 16.18.

VIII.

De PAPA, HISPANO, & PETRO HEYNIO.

Papa solet Coeli falsò praetendere claves,
 Inferni claves obtinet, & meritò.
 Romani servat claves *Hispanus* Olympi:
Hispanus ni sit, nec quoque *Papa* foret.
Hispanus regni *Papae* vi sustinet axem,
Hispanum *Papae* subtrahe, *Papa* cadet.
Heynius armato claves excussit utrique,
 Vnoque ictu ambos reddidit exanimés.

Vanden *Paus*, *Spanjaerd*, ende *Pieter Heyn*.

DE *Paus* die pleeg hier van sijn lof en roem te tuyten,
 Dat hy de sleutels heeft den Hemel op te sluyten,
 Alwaer hy grofflijk liegt: de sleutels van de Hel
 Die voerd hy in sijn schild, en voegen daer ook wel.
 In-middels draegt *Maraen*, die groote Spaensche Kemel,
 De led're sleutel-riem van desen Pausen-Hemel,

Want waer der *Spanjen* niet, so kon het spel niet gaen,
 So waer het met den *Paus* en sijne stoel gedaen.
Maraen die torzt den last van 't gansche Rijk van *Romen*,
 Ontreect *Maraen* den *Paus*, so moet hy omme komen.
Heyn smijnt hun allebey de sleutels uyt de hand,
 En heeftze met een slag verwonnen, en vermand.

IX.

De BALAENA, * sub idem tempus ad Batavum littus ejectâ, & de HISPANO.

*4. Jan. 1629.

Victor ovans patriis dum jam *Heynius* imminet oris,
 Et Batavam exuviis India ditat humum:
 Pellitur intereâ Batavorum ad littora *Cetus*,
 Et sedit sicco bellua vasta vado.
 Quantus *Christicoli* praedator es Orbis *Ibere*!
 Vt Balaena lupus piscibus esse solet.
 Hoc quid portenti est? *Hispano* vita fatiscit,
 Indica dum nudum scrinia destituunt.

Van den *Walvisch*, ontrent den selven tijd in Holland gestrand, ende van den *Spanjaerd*.

Terwijl dat *Heyn* ons Land komt meer en meer te naken,
 En Indien dat ook met schatten rijk te maken:
 So is alhier uyt See een groote *Visch* gestrand,
 Die raekte op het droog, en bleef so op het sand.
 Wat heeft *Maraen* oyt volk in Christenrijk gesleten!
 Gelijk als sulken visch de and'ren plag te eten.
 Wat word hier door beduyd? De *Spanjaerd* komt ten val,
 Om dat sijn geld hem mist, de *Spanjaerd* leyter al.

X.

In PAPAM, CAESAREM, & HISPANVM.

Papa, Iber, & Caesar, dum Christi clade triumphant, ²
Papa, Iber, & Caesar, per Batavos pereunt.

²Act. 9.4. 1 Cor. 12.12.

Tegens den *Paus*, *Keyser*, ende *Spanjaerd*.

SO Keyser, Spanjaerd, Paus, om hunnen voorspoed prachen,
En om den ondergang van Godes Kerke lachen,
Sijn *Keyser, Spanjaerd, Paus* te samen onverwacht
Van 't *Bataviersche* bloed en moed ten val gebragt.

XI

In eosdem.

DVM parat *Hispanus* cunctis indicere bellum,
Saevaeque Romani *Caesaris* arma fovet,
Tarpejo applaudente *Iove*, & mala dira minante,
Hispanum invadunt *Heynius*, & *Batavi*,
Et tela excutiunt *Mauro*, cum *Caesaris* armis,
Redduntque attoniti fulmina bruta *Iovis*.

Tegens de selve.

*TEr*wijl de *Spanjaerd* tracht in Christenrijk te woeden,
En so met raed als daed des *Keyser*s krijg te voeden,
En dat de *Paus* vast stookt, en dreygd, en schut den kop,
So vat de *Batavier* den *Spanjaerd* by den krop,
En grijpt *Maraen* 'tgeweer uyt zijn bebloede handen,
En maekt den *Keyser* ook met zijn geweld te schanden,
Soo dat de *Roomsche God* van groote vrese beefd,
Om dat zijn donder-slag geen blixems-strael en geeft.

XII.

In ROMAM, & PAPAM,

*S*anguine fundata est, & crevit sanguine *Roma*;
Sic quoque stat regnum, *Papa* cruenta, tuum:
Sanguine sed tandem hoc divina vindice dextrâ,
Tu quoque; Roma tuo, tu *quoque; Papa*, lues.

Tegens *Romen*, ende den *Paus*.

*DO*or bloed is *Romen* eerst gesticht, en opgekomen;
Door bloed heeft ook de *Paus* so magtig toegenomen:

Maer God sal u dat bloed eens door uw bloed, en dood,
O Romen! en *ô Paus!* vergelden in uw schoot.

XIII.

In FERDINANDVM II. Imperatorem Romanorum.

HVmano dudum madefactus sanguine *Caesar*,
 Hun tamen usque bibis, nec sitis inde minor?
 Effusi Deus est ultor vindexque cruoris:
 Huic quoque; nonne tuum fundere lusus erit?

Tegens *Ferdinand II.* Roomsche Keyser.

O Keyser, die voor lang al stinkt na 't bloed der vroomen,
 Word dij, hoewel gy 't drinkt, dijn dorst noch niet benomen?
 God die een wreker is van't uytgestorte bloed,
 Sal dij so weder doen met eenen koelen moed.

XIV.

In PHILIPPVM IV. Hispaniarum Regem.

ET tu obfirmato statuisti corde *Philippe*
 Impia ter-summo bella movere Deo?
 Ergò tuo, quid sit, tu quoque disce malo.

Tegens *Philips IV.* Koning van Spanjen.

IS dijn gemoed dan ook, *Maraen*, so onbesneden,
 Dat gy ook tegens God in't veld sijt opgetreden?
 Leert dan ook met dijn quaed, hoe dat het hem geluckt,
 Wat straffe hy verdiend, die Godes Kerk verdruckt.

XV.

In MARCVM AMBROSIVM SPINOLAM, Hispanici Exercitus contrà Foed-Belgii liberum
 Populum, atque Provincias, Ducem, ac Dei furoris virgam non ità olim in Palatinatu.

SPinola de spinis si nomen habere putaris,

Quàm benè conveniet! nomen & omen habes:

³ Namque gregi Christi dum plurima damna dedisti,

Has malè quis spinas dixerit esse tuas?

Attamen has inter spinas Ecclesia crescit,

⁴ Nec tu nec quisquam confodere hanc potis est.

Ipse sed aeternum tua per malefacta peribis,

Ipse sed à spinis conficiere tuis.

Nunc Dominus flagrisque suos spinisque fatigat:

Sed frangenda brevi virga furoris erit.

³ *Potissimum in Palatinatu.*

⁴ Matth. 16.28. NEC NVNC
NEC VNQVAM. Alludo ad
arrogantissimum Itali
Thrasonis Symbolum AVT
NVNC, AVT NVNQVAM.

Tegens *Marcus Ambrosius Spinola*, Veld-overste van het Spaensche Leger tegens de Vereenigde vrije Nederlanden, ende de onlangsche roede van Gods toorne inden Paltz.

⁵ *O Spinola*, so bij die naem word toegeschreven,

Om dat dij dien 'tgesteek der doornen heeft gegeven,

Dat is so juyst gepast, so aerdig, so bequaem!

Voorwaer! gy hebt de daed so wel hier als den naem:

⁶ Want daer gy Godes volk so vinnig hebt gesteken,

Sijn dat dijn doornen niet, maer al te veel gebleken?

Doch noch wast Godes Kerk door al die doornen heen.

Gy sultze nimmermeer, ia niemand, gansch vertreen:

Maer gy sult selver noch door dijne wreede daeden,

Door dijne tyrannij Gods toorne op dij laden,

Gy sult dijselven noch met dijne doornen slaen,

Die sullen dij door 'thert en door de siele gaen.

'Tbeliefd nu God een wijl sijn volk met kruyz, en lijden,

Met roeden over al, en doornen te kastijden:

Maer noch een kleyne tijd, ter wel-bestemder uer,

So werpt de Heer de roen en doornen in het vuer.

⁵ *Spina beteykend in't Latijn eene doorne.*

⁶ *Insonderheyd inde Paltz.*

XVI.

In Eundem.

Diceris *Ambrosius*: sed quàm malè diceris esse!

Immortale decus qui malè persequeris.

Diceris *Ambrosius*: Sed quàm benè diceris esse!
 Qui immortale tibi dedecus accumulās.
 Diceris *Ambrosius*: Sed quàm malè dice is esse!
 Qui Christi populo haud Nectar & Ambrosia es.
 Quàm benè! Dum pateram luctusque necisque ministras,
 Exsorbenda tibi poc'la furoris erunt.⁷

⁷*Psal. 75.9.*

Tegens den selven.

GY word *Ambrosius*, maer qualijk so geheten:⁸
 Die't recht onsterfelijk goed en ere hebt vergeten.
 Gy word *Ambrosius*, en ook te recht geseyd:
 Die een onsterfelijk quaed en schande dij bereyd.
 Gy word *Ambrosius*, maer qualijk so geheten:
 Die Godes Kerk geen goed geen soet en geeft te eten.
 Gy word *Ambrosius*, en weer te recht geseyd:
 Gy schenkt dij selven roed, en enk'le bitterheyd.

⁸*Ambrosia beteykend by de Grieken onsterfelijkheyd, ende is by de Poëten ook een kruyd ende spijse der Goden.*

XVII.

Ad Illustrissimum Generosissimumque Heroem HENRICVM-FREDERICVM, Nassovium, Principem Auriacum, Exercitus Confoed, Provinc. Belg. Terrâ, Marique praefectum, & Imperatorem, adversus Hispanorum furores, & tyrannidem.

O *Frederice-Henrice!* ô Illustrissime Princeps!
 Aurea ab Auriaco Principe progenies!
 O Batavae lumenque, decusque, & gloria Gentis!
 O Belli fulmen! ô Patriae columen!
 Maètè Heros! Patrisque tui vestigia calca,
 Et Fratrem factis exprime, vel supera.
 Christi Sponsa tuis, & Patria floreat armis,
 Sic Deus (ô Princeps!) te Batavosque beet!

Aenden Doorluchtigen ende Hoog-geboren Vorst *Frederick-Heynrick*. Van Naszou, Prinze van Oranjen, Gouverneur, Kapiteyn,

ende Admiraal Generael der Verenigde vrije Nederlanden tegens de Tyrannye van Spanjen.

O *Freed'rick Heynderick!* Doorluchtig Vorst, en Here!
 Naszousch-Oranjen-bloed! o Hollands roem, en ere!
 O blixem onzes krijgs! o stut van 't Vaderland!
 O Held! neemt onse saek voords dapper by de hand.
 Volgt uwen Vader na, en treed in sijne stappen,
 Beeld uwen Broeder uyt, ja klimt op hooger trappen
 Van daeden, ende eer, tot heyl van Godes Kerk,
 Tot heyl van 't Vaderland, O God bekroont dit werk!

XVIII.

Allusio ad Nomen Illustrissimi Principis FREDERICI-HENRICI.

Praesta te talem Princeps, qualem exhibet omen,
 Si duplicis sensum nominis excuties.
 Da pacem optatam nostris *Frederice* diebus,
 Sic Papam è solio dejice, & Hesperium.
 Et Patriae fines, *Henrice* extende trophaeis.
 Sic *Henricus* eris! sic *Fredericus* eris!
 Augutor, & voveo, Felicibus urere fatis,
 Et macte ô Princeps! Annue summe Deus!

Gespeel op den naem van sijne Prinzelijke Excellentie *Frederick-Heynrick*, getogen uyt mijne Beschrijvinge der Stadt Haerlem, pag. 279.

⁹*Prinz Freed'rick-Heynderick*, wat brengt dijn naem ons mede?
 De daed sij als de naem, Prinz *Frederick*, geeft vrede:
 Stort Romen, en Maraen! Prinz *Heynrick* set ons Land
 Set onse palen uyt door kloekheyd, en verstand!
 Gedenkt manhafte Vorst dat God dij heeft verkoren,
 Om't Rijk des Antichrists, om Satans magt te storen,
 Om Godes eer en leer kloekmoedig voor te staen:
 So sult gy tot den Heer by sijne Helden gaen.

⁹*Frederijk Vrederijk,*
Heynrijk ofte Heymrijk rijk
van Huys en Hof.

Maer lieve Here God, van wien al 't heyl der vroomen,
 Van wien 'tgeluck dijns volks van boven af moet komen,
 Vergeeft ons onse schuld, en torent dan niet meer,
 En plant so dijnen roem door desen waerden Heer.

XIX.

Ad ECCLESIAM Christi, ab Antichristo, ejusque asseolis, miserrimè afflictam, atque oppressam.

Afflicta ô nimium nimiumque *Ecclesia* Christi!
 Te conculcavit *Papa* suis pedibus:
 Vt tandem justas proprio det sanguine poenas,
 Cum te emendavit virga paterna crucis.
 Quare age ad iratum supplex convertere Patrem:
 Sic erit aeternum virga cremanda rogo.

Aende *Kerke* des Heren Jesus Christus, vanden Antichrist ende sijnen aenhang,
 ellendig vervolgd, ende verdruckt.

O Lieve *Kerke* Gods, so jammerlijk bestreden!
 De Paus, de Antichrist, die heeft u plat getreden:
 Tot dat hy eyndelijk ook aen sijn loon geraekt,
 Wanneer de roe van 't kruyz u beter heeft gemaekt.
 Wilt u van herten dan tot uwen God bekeren,
 En door de scherpe tucht oprechte boete leren,
 Valt Gode inde roe, en gaet hem na de hand,
 So word des drijvers stock, uws vaders roe, verbrand.

XX.

Oratio ad DEVM TER-OPT. MAX.

O *Deus!* ô Patriae nostrae summe Induperator!
 In nos qui auxilium coelitus exoneras:
 Quas tibi dicemus quas grato pectore grates,
 Qui populi exaudis fervida vota tui?
 Hesperij vires confringere perge Tyranni,
 Romanumque Lupum dejice de cathedrâ,
 Exurgat tandem miseranda *Ecclesia* busto,
 Et ferat afflictis dextera rebus opem.
 Pande gregis seducti oculos, quos *Papa* nefandus
 Ad certum impostor fascinat exitium.

Floreat auspiciis nostra haec melioribus aetas,
 Et Novus ex voto jugiter Annus eat.
 Tu rege, tu rege nos, tu suscipe, tu gere curam,
 O Pater! ô Pastor! nam tua turba sumus.

O God! o hoogste Vorst der Vrije Nederlanden!
 Die ons dijn hulp bewijst door dijne sterke handen,
 Wat lof en dank sal dij met recht niet sijn geseyd,
 Die in dijn troon verhoort dijn volk dat tot dij schreijdt?
 Wilt voord en voord de magt van't Spaensch geweld verstoren,
 En schud den Roomschen Wolf ter degen by de oren,
 En werpt hem uyt de stoel, en helpt dijn Kerk te been,
 En trektze uyt den druck, en vrijdze van't geweent.
 Wilt ook het blinde volk de ogen open breken,
 Die door de toverij des Paus sijn uytgesteken,
 Die met sijn guyterij de arme luyden loerd,
 En in't gewis verderf door sijne leugens voerd.
 Laet dese onse tijd ons beter dagen geven,
 En laet ons gunst en heyl dit *Nieuwe-jaer* beleven.
 Leyd, stuert, beschut ons t'saem, en sorgt voor ons te gaer,
 O Harder, Heer, en God! want wy sijn dijn schaer.

Psal. 97. Iehova regnat. God is Koning.

*Sursum Animus: &, Sustine, & Abstine,
 Het oog omhoog: en lijd en mijd.*